

Vigred

ŽENSKI LIST
1939

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Pražakova 8. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravnništvo Pražakova 8. Vzemna za-zavarovalnica. Telef. št. 4034. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. — Za ti-skarno odgovarja A. Trontelj C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Pražakova, 8.

VSEBINA: Marijino rojstvo. Marijino ime (Dr. p. R. Tominec). — Rimski spomini. Sv. Gregor (F. Zupančič). — Dve kroni (Seemann-A. Lebar). — Uspavanka Mariji (F. Neubauer). — Mati Janja (M. Stepanova). — Samo besedo (E. Kolman). — Srečanje (J. Borštnar). — Ne jokaj, dete (A. Salmič). — Poljakinje na kongresu (N. Jankiwicz). — V tihi noči... (A. Zupančič). — Sredi pustinje... (M. Žnidaršič). — Ljubljanski Kolodvorski misijon. — Pred nočjo (K. Pivec). — Izobraženo dekle (Gerely-R. Mastnak). — Deklica na tuje gre... — Iz naših krogov. — V naših domovih.

Največji slovenski pupilarno varni zavod

Mestna hranilnica ljubljanska

Stanje vlog preko Din 420.000.000.—

Lastne rezerve nad Din 26.000.000.—

Dovoljuje posojila proti vknjižbi.

Za vse obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

Marijino rojstvo

Ko si bila ti rojena, je angelom zastajalo dihanje, od začudenja nad to čisto Dušico, ki je uzrla sonce in zvezde.

Nad teboj so se sklanjala tisočletja in vsako ti je prineslo čudovit dar — katedrale in prekrasne božje hrame tvojemu sladkemu imenu posvečene.

Miriam — komaj si na svetu, že si tolažba očem tvoje matere Ane, ki te je tako hrepeneče pričakovala, sladkost si očetu Joahimu in njegova sreča. Vse je v tisti izbi tako preprosto in obdano s svečanostjo. Nevidno se angeli sklanjajo in šepetajo med seboj in eden drugemu pripovedujejo, da ne sme na glas zapeti o čudovitih rečeh.

Mati Njega, Mati Njega — Kralja vekov je rojena!

Kdo naj to razume, kdo naj to dojame!

O skrivnostni Bog, povzdignil si otroka iz žene rojenega, nad angelske kore, visoko, visoko. In že se nebo samo smehlja in vsi kori pojejo vedno bolj mogočno:

Ave Marija — Zdrava Kraljica ...

MARIJINO IME

Kakor da so vsi zvonovi zemlje dali sladko svoje sozvočje enemu samemu imenu, tako ljubo nam zveni tvoje ime, ti, naša Gospa. Starodavne legende šepetajo o tebi in pesmi neuke in polne umetnosti poznajo tvoje ime. Stotisoči deklic, mladenk in žena nosi tvoje ime.

In domotožje je v tem imenu po deželi, ki ji je ime blažena večnost. Po deželi, kjer je doma neskončna čistost in dobrota brez meja.

V naši deželi ni tako skromne koče in ni tako brezbožne palače, da ne bi imela v svojih zidovih tvoje slike. Nema govorica teh slik opominja, svari, ljubkuje in otožno očita, brez besede oblikuje in kliče na dan vse, kar je v nas lepega in jasnega.

Kdo si ti, skrivnosti polna? Tvoje oči so kakor vrata, ki skrivnosti čuvajo. Okoli tvojih usten je toliko vednosti in moči, zakaj tvoja duša je šla

skozi temne prepade in blesteče višine božjega spoznanja. Ali smem s teboj, moja sladka Gospa? Rad bi s tvojimi očmi gledal in tvoje znanosti se učil. Zakaj tako se mi zdi, da neizmerno veš o Bogu in njegovih skrivnostih in da poznaš preko groze smrti tudi njeno sladkost in da so ti znani vseh bridkosti zadnji pomeni in še, da veš za vso opojnost ljubezni.

*(Iz knjige »Naša ljubezen tebi, Gospa«
dr. p. R. Tominec.)*

Francka Zupančič:

Rimski spomini

Sv. Gregor

»Očisti me s hizopom in
bolj bom bela kakor sneg« ...

Mala, skoro boječe, kakor zbrana v skromni plahi otožnosti, vzpenja cerkev sv. Gregorija svoje pročelje v mehko tančico rimskega vzduha. Ob strani sivo, golo, obzidje, in na koncu vrsta nepremičnih cipres. V ozadju razpršena straža pokopa, razvaline Palatina, Konstantinov obok, kopeli. Meglena oblika, strah med strahovi, Via Trionfale. In tam daleč v obsežnem Agro, ob mejah tišine, v melanholiji, izumrla, prosojna in k nebu valoveča sled lacijskega pogorja in morda življenje.

Staro grobišče in molilnica se bele za obzidjem. In mrke ciprese, če jih vzdrami šum ali glas, se zdramijo in motre zvedavo, če pač res korak prodira v mirno domovje, mrtvim drago. Med kamenjem zeleni skromna travica. V belih celicah žive molče beli benediktinci. Povest iz davnine, ali pa komaj neznamen sen se obnavlja skrivnostno romarju, ki ga, mimoidočega, privabi cerkvena, da se truden odpočije. Trepetajoče, negotovo, neodločno človeško srce, ki ne pozna svojega cilja: iskalo ga je in ga išče. Ni ga našlo in ne bo ga našlo, dokler ...

Povest pričenja ... Povest, rdečekрила.

... Bila je tedaj tu poganska hiša. Bogata in mogočna, lesketajoča se dragega marmorja, zlata, umetnin. Med eksotičnimi rastlinami, najpestrejšimi inozemskimi ptiči in dišečimi vodožari je hitela belotoga matrona v nečist objem razkošne ljubezni. In krog rožnoovenčanih miz jedilnice sled in senca krvavo bičanega, golega hrbta sužnjevega; izobilje gospodarja, lakota sužnja.

Med škripanjem vozil, ki so po Via Trionfale prevažala trume premagancev in kruto ošabnost zmagovalcev, je odmeval hrup omamljenih plebejcev, nedostojno vpitje bogoslužnih obredov in rjojenje zveri v kletkah bližnjega zverinjaka.

Potem pa se je razrušil graniten svet. Človek, brez zemskega kraljestva, ki mu je bila orožje in žezlo le beseda, sladka obljuba in ljubezen, je strl ošabnost, oslabil neizčrpne nadvlade in Rim. Razrahljal je trdo železno

pest, ki je bila svet, zadušil v dimu kadila duhove slave. V šepetu molitev je izginil divji krik legionarjev. V čistilnih vodah so vzcetele bele lilije vere. Krščanski Rim je umiral v postu in zdržnosti, opasan s spokornimi srajcami in odet v raševino. Umiral je v križ sklenjenih rok, pogleda uprtega v nebo.

S poganskim Rimom je izumrla poganska lepota, radost in nasladnost. Po Via Trionfale so se vila sedaj pepelnosiva krdela bičanih, mesto ponašajočih se zmagoslavnih vrst. Pod oboki Kolozeja, kjer so padali in okrvavljali zemljo, zveri in gladijatorje, kjer so smešili tragedijo Krista in so svetilnice blede osvitale spomin prelestnega sna, je ostal dih, ki navdihuje govor njega, ki je ostal suženj svoje lepote.

Evo druge povesti, belokrile. Jordan in Silvija sta domovala tu. Miren, skromen krščanski par. Njun sin Gregor je v postu in uboštvu vzljubil za njima to tišino. Tu je premišljeval, pisal svoje govore, pil po požirkih grenkost svojega reda: telo odeto v spokorno srajco, rane biča in brezmadežno tuniko, v srcu trdne volje svete čistosti.

Beseda mu je cvetela na ustnih, kakor cvetke, ki vzklijejo plahe v negotovi pomladi. Vendar je ta beseda uničila mnogo mogočnost in človeško ošabnost. Razpršila je barbarske tolpe izpred rimskih vrat, kakor razprši veter perje. Kot čudodelen balzam je zacelila vsako rano, bila je dih življenja umirajočim ustnicam, brzela lahkokrila po zemskih potih in zbiralala svetle črede ob pastirju.

Celico Gregorju, celico vsakemu bratu. Refektorij, mal vrtiček vsem, in vsem pokopališče. In sobratje niso spali, ker Gregor ni spal. Niso nakupečevali zlata na zemlji, ker Gregor si je izbral nevesto uboštvo. Postili so se, premišljevali, molili, sanjali vzvišene sanje in umirali. Umrli, da so nadaljevali tam gori svoje delo.

Počitek zemskemu romanju so našli tam v preprostih gomilah in tam so ostanki trupel, sladko mirnih in vzvišenih. Rože klijejo sedaj med razvalinami grobišč.

Toda, kaj je to? So zaškripale duri pokopališča ali je zdrsnila gaščarica po spominski plošči? Ali me zvedavo vprašujejo in šepečejo ciprese, ki so čule moj korak? Ali pa je morda njegov glas . . . Komaj, komaj se mu je pojavil na ustnih, komaj se obrazil v besedi. Bil je mehek, kakor zarja na cvetju in sedaj je še mehkejši.

In gotovo, gotovo se vrača semkaj — duh samo; išče svojo cvetočo gomilo, svoj dom, sobrate . . .

Brat Gregor, čemu ta dolga pot? Dvanajst stoletij in še se ne loči duša od minljivosti, ki si jo obsojal?

V enem samem, mrzlem dihu je cement nove dobe pogoltnil tvoj dom in v sodobni stavbi se izgublja vsaka njegova sled. Umetniki, ki prilagajajo krila angelov njim, ki so jih omamile nečiste radosti, so poslikali paradiz na zemlji, ne pa onega tvojih prebdelih noči »Miza ubožcev?« . . . Seveda, še je tu. Belomarmorna se blesti kot nekdanj, ko je prisedal k iskrenim sogostiteljem Gospodov angel, in še kliče vse one, ki so lačni, žejni, utrujeni. In jaz sem lačna, žejna sem in trudna, brat Gregor . . .

Na pokopališču so tvoji novi učenci prekopali in preobrnili zemljo, kjer paglavci iz zavetišča hrupno tekajo ob nedeljah.

»Grobovi?« Pač tudi. Košček je še tam ob zidu: ogel samo. Zelenje mahu in plevela objema razvaline; medlo zelena travica. Pritlična smokev in nešplja rodita zvesto, kjer sta zrastle, dajeta o svojem času cvet in sad in se bosta nekoč posušili brez cvetu, brez sadu, kot mnogo življenj, ki jih nihče ne pozna, kakor tudi moje življenje . . .

Skromen rožen grmič v cvetu: Mala, žareča čaša, ki je hotela piti solnca in je vzcvetela tam, kamor ne prodre zlatožarno, da ne muči mrtvih, medlo razpelo na mrzli, mramornati plošči.

Brat Gregor, lahkonomog, ožarjenega čela, tebi so vzcvetele v rokah lilije, ko so tvoje brezskrbne ustne dihale hvalnice Gospodu . . . In one lilije niso uvele, toda mala roža bo uvela.

Brat vratar čaka pri ograjnih dverih. »Se še vidi njegova celica? . . . Nedotaknjena? In kamen, podvzglavni kamen? . . . Lahko vstopim? . . . Toda moje noge niso čiste . . . brat . . .« Toda on nem, glavo sklonjeno, sveženj ključev za pasom, sledi, zna Bog, kakim mislim.

»Toda, srce moje ni čisto, brat . . .«

Pred menoj je dvorišče, za dvoriščem ograjena lopa in v ozadju vrata v cerkev.

Golo in pusto samostansko dvorišče, brez običajnega vodnjaka, brez cvetja, brez tod običajnih sadovnjakov pomaranč. Zgoraj na okrog okenca celic stoletnega samostana. Na hodnikih počivajo že izza stoletij trupla dobrotnikov in zveneči napisi kriče o njihovih zaslugah. Z zadnjem kotu cerkve, povzdignjene brade, kleče, sklenjenih rok, nemo-predrzo potrjuje beračica pravico do milodara.

Cerkev je že mračna. Po stenah skromen odsev darov. Pred sv. podobami bleste luči. Tam doli v kotu sence belih obrisov: patri v koru. Na oltarjih, kak svetli prti! Sredi velike ladje je krsta.

»Kdo je umrl?« vprašam vodnika, presunjena v oni mrzlici, ki znači vedno navzočnost mrliča.

»Nihče«, me pogleda prozornih oči pater, s pogledom navajenim, da ne izdaja in zvaja skrivnosti. »Spominja nas, da bomo umrli.«

Star cerkovnik, v dvoje sklonjen globoko k tlom, prižiga sveče krog krste in roka mu trepeče ob plamenicah.

»Da, brat Timotej«, mu šepete moj vodnik — »vsi bomo umrli.«

Mali starec se zdrzne kot nenadno vzdramljen in se ozre plaho naokrog, kot da bi zaman iskal nečesa in se razburjal jecljaje: »Vsi bomo umrli!« Opomin se mu izgublja v šepetu, svit negotove lučke, ki se izgublja v temi.

Glava pade zopet na prsa.

»To je najstarejši samostanski brat,« mi razlaga spremljevalec. »Videl je umreti štiri predstojnike; našel je Madono, ki je hodila bodrit sv. Gregorija v pokori in mu z balzamom mazilila rane.«

Komaj poslušam.

Toda menih ne izgubi poguma. Pripoveduje mi dogodek, enoličen in turoben, zgodbo, skupno vsem starim stavbam starega sveta, postavljenim, porušnim, popravljenim, v razvalinah, novo postavljenim, v teku časa obrabljenim. Skupna zgodba vsakega življenja.

Govori, govori... In njegove besede so kakor nadležen roj brnečih muh.

V cerkvi potem vse, kar ni grdega, ni novega; kar je novo, je toli nelepo, kakor novo. Redovniki so oskrbeli splošno popravo, toda granitni stebri s svojo izrazito pogansko lepoto prekašajo vso poznejšo umetnost. Vse svetišče je obledel amalgam. Glej, podobe zastrte z občudovanja vrednim, skrivnostnim zagrinjalcem, čipke, vezenine, nad katerimi so umirale potrpežljive oči kaznjenk; zlatoizdelani svečniki, z biseri posuto, blesteče posodje.

Krasno izdelan okvir najskromnejšega oltarja, ki skoro izginja v temi in pri celici sv. Gregorija. Nepoznan spev škrjančka solncu, sladek nasmeh mladih usten, ki še trepečejo nad sanjami in življenjem.

»V topilniku zlata«, — kdo že pravi? — »je radosten izbiral smeralde, rubine, opaze...« Nevidna roka angelov mu je vodila čopič... Blede ustne so pevale hvalnice ljubezni Gospodu.

In Gregor je vzdigoval glavo izza trdega vzglavja, vzdramljen in pozvan po onem, človeškemu ušesu presladkem spevu, stopil počasi, počasi na prag celice, ves zastrt v svetlem izrazu, svojemu trepetajočemu in dvomečemu srcu priznavajoč, da razen strogosti posta, samozatajevanja in molitve ni ničesar, kar bi bilo bolj všeč Bogu. Obsojal je radost lastnega pogleda nad barveno lepoto.

Samozatajevanje: Luka... Gregor... Devet stoletij je med njima. Kaj zato?...

Vrnil se je v celico Gregor. Toda spanca ni bilo, da bi mu zaprl trudne veke, in niti nejasne želje, ki so se mu prelivala po žilah, niso bile voljne počitka. Hrepenenje in domotožje po enem radostnem raju so mu privabliale satansko veselje.

Pokrižal se je, prestrašen.

Tu med golimi stenami ni hotel občutka zlato-sončnega poljuba, ki prodira v celico postečega se, samotnega meniha. Prestrašilo ga je ljubko čvrčanje ljubečih lastovk in trepetal je zlovoljno vsled poljuba rdečechašne rože s soncem.

Ni dovolil svojim očem pogleda kvišku, kajti modrina neba mu je krepkeje in presladko plala kri po žilah.

Ni dovolil ustnam svojim dobrega požirka, okusne jedi, ker Gospod je okušal jesih in žolč. Ni dovolil svojemu omrtvičenemu telesu toplejše halje... Gospod je umrl nag na svetem križu.

Ni hotel svoji glavi vzglavne blazine, ker Sin božji ni imel niti kamna, kamor bi položil glavo. Okrvavljoč zemljo s krvjo svojih svetih ran, je bodril svojo plaho dušo, da je največja in višek radosti ona v krvi, v oni bolečini: skromna, ponižna, rdeča sled mu je značila pot v nebo.

»V oni krvi in v oni bolesi!«

Kdo plaka, brat? Kaj je to?

Celica je prazna že 12 stoletij. To ni njegov glas. Glas je, ki prihaja zamolkel iz globine, ki trepeče, prosi, roti. Morda prihaja do semkaj prav iz kraljestva smrti? Morda uhaja iz grobov daljnih pokopališč? Jadikuje, glas bolesten prosi oddiha muki.

Tam zadaj v temnem kotu negotove, bele sence.

Lučke trepečejo. Voščenice se solze krog velike krste. Brat Timotej, prekrižanih rok se s čelom dotika tal.

Kako srce trepeče: nečisto moje srce.

In glas groznega Sodnika kliče mojemu osuplemu strahu: Miserere mei Deus! »Milost, Gospod, milost! Moje nosnice so se radovale prijetnih vonjev ... moje ustne poljubov ... oči lepote, srce ljubezni ... Gospod ... Gospod ... Tavalala sem, izgubila se in nisem se hotela izgubiti. Slepa sem in nisem videla sonca. Kako naj dospe potnik do neznanega mu cilja? Kako naj se vrne golobica strtih peroti v svoje gnezdo?«

»Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.«

Groza, zavest krivde, grožnja zadoščenja, strah skrivnosti, kriče, trepečejo, jadikujejo v tožnem, mrtvaškem spevu ... Kako naj zapustim to mračno ječo, ko ne morem niti upogniti kolen? Bojim se ... bojim se ...

Nečista, umazana množica, vsa žalostna, se gnete v mali celici sv. Gregorija. Bele halje na okostjih, oči steklene, grozen posmeh na orumenelih lobanjah. Bratje, umrli pred stoletji, vsi so prišli iz stoletnih grobnic in mrazi me groza njim znanega kraljestva.

Toda, kaj je to? Spev se spreminja: virček se smeje, gozdič šumi, slavček žvrgoli. Dviga se molitev, prozorna kakor dih kadila, v žarno sonce in dvoje bledih rok se proži k nebu ... Oko, ki ni videlo zla, srce, ki nikdar ni bilo ranjeno, ustne, ki nikdar niso okušale strupene ljubezni, prosijo mehko: »Asperges me hyssopo et mundabor, lavabis me!«

Končal je miserere.

Brat Pankracij ostane še malo, na prsi sklonjenega obraza, povešenih vek ... pomoli. Potem ideva iz kapele v kapelo, od oltarja do oltarja, krog kora sedaj izpraznjenega. Meni je kakor romarju v puščavi, ki čuje žuborenje virčka, nevidne vodice.

»Poškropi me s hisopom in čista bom, umij me in bela bom kakor sneg!«

In bodi oni vir, velik in globok, da se otresem svojih krivd in ž njimi svoje muke. Prihajam semkaj, iščem jo ... Iskala sem jo drugod, hodila druga pota, toda v brezuspešnem naporu so se mi utrudile umrljive noge ... Ali je bil morda mali virček zaprt v malem človeškem srcu? ... Nisem ga videla.

Brat Timotej, starček, brat izmučen, ki si živel sto let, pokaži mi ti ono pot, preden odidem od tu, preden zapustim to zavetišče, kamor me je dovedla moja stalna negotovost, nepokoj, moje upanje. Poišči jo v blo-

dečem duhu, izrazi se z megleno besedo, označi mi jo s svojo gesto, ki je med grobom in življenjem. O, rožica, že mrtva? O, brat, že nem?

Medla Via Trionfale, med dvojno vrsto javorjev, se podaljšuje v prosojno sled, kjer se izgublja in razblinja prošla in zašla slava sveta. Nad Konštantinovim obokom, nad Kolozejem, mrko-snivajočim velikanom, plovejo žarno obrobjeni oblaki, blesteča vrsta prižganih ognjev. In vse nebo naokrog žari. Zaveje mrzla sapa in otresa javorje orumenele odeje. Počasi odpada listje, zapleše trenutno nad zemljo, in potem se izgublja proti negotovemu cilju istega skrivnostnega in neodvrtljivega vabila, ki vodi naš umrljiv korak v objem smrti.

Marg. Seemann — A. Lebar:

DVE KRONI

(Nadaljevanje.)

Anton Pretnar, novi učitelj, je prišel v Delnice. Na oblačen julijski dan so se spuščali prvi mrakovi, ko je prihajal.

Sive tančice pozabe so se spuščale na dogodke, ki jim je bila priča vsa vas in cela župnija in ki so s prav posebno toplim sočustvovanjem obdali preostalo Korbarjevo družino. Vendar so se silni vtisi teh dogodkov izgubljali bolj in bolj iz spomina vaščanov. Le kadar so srečali koga Korbarjevih, se jim je obnovilo vse, kar se jim je dogodilo.

* * *

Sedem let je dolga doba.

Toda Korbarica krvavi še iz tisoč ran.

Sedem let ji krvavi srce iz znanih ran; deset let prej pa je bilo že bolno od prikrite bolezn. Iz česa je vendar človeško srce, da toliko prenese in še in še utriplje?

Deset in še sedem let — in vsako polno bolečih vprašanj: Ali še veš? — Takrat je prvič potrkalo na srce, kakor da prosi: Odpri mi, tvoj otroček sem! — Ali še veš? Bela odeja je pokrivala zemljo, ko je sinko klečal pred oltarjem ob kaplanu Trdini v ministrantski obleki. — Ali še veš? Pripeljali so mrtvega Šimna iz sosedne vasi in si mu dan in noč zatrjevala: »Šimen, zvarila bom zlomljeni prstan s srčno krvjo, le samo oči odpri!« — Pa te ni več slišal. Kopačeva Marica pa je deseti dan potem podarila svojo mokro obleko ciganki, ker je brez smrtne groze ni mogla več videti; ti pa si obleko odkupila od ciganke, da si imela za spomin ono, kar je Šimen zadnje držal v rokah.

Ali še veš? Ali še veš? vprašuje vsak dan in ti iznova trga rane, da iznova krvave. In vsakemu vprašanju Korbarica odgovarja vsak dan iznova in srce krvavi vedno iznova.

Dovolj časa ima za razmišljanje in obujanje starih, bridkih spominov.

Jožek je v semenišču, že dolgo in Marija je odšla leto potem. Ni hotela ostati doma, ampak želela le v mesto.

»Ali naj doma sedim in gledam, kako druge hodijo na polje? Ali naj se sama poprimem kmetskega dela? Tudi jaz bi se rada kaj učila, mati; zakaj samo fant? Lepa ročna dela bi rada delala, kakor Klemenova Lenica in s tem bi zaslužila dosti denarja!«

Tako je rekla, a ni povedala vsega; kajti v vihravi glavi ji je lebdela še druga misel: Lepa hočem biti in občudovana! Ne od robotih kmečkih fantov — ne; gosposka hočem biti in bom lahko; saj Kopačeva Marica to dobro ve. In Ria me bodo klicali, ne tako svetniško, kakor zdaj! In potem bo tudi konec večnega jokanja! Hu, tu ob materi bi postala vsa otožna in jokava!

Silila in silila je dan za dnem; pridobila je župana Klemena za svojo stvar. Ta seveda ni poznal njenih tajnih želja, vedel je le, da je zelo priročna za vsa fina dela in da njegovi Lenici ni škodovala obrtna šola.

»Kaj pravite, gospod župan?« je vprašala Korbarica.

»Svetujem vam, da jo pošljete v obrtno šolo. Vse darove za to ima: dober okus, priročnost in veselje. Mislim, da se bo izvežbala za dobro krojačico ali kaj temu podobnega.«

»Naj ostane doma!« je prosila Marjanca. »Saj ne boste vzdržali, če oddaste oba od hiše!«

»Obdržite jo doma! Preživa je in premalo resna. Nujno potrebuje še skrbnega očesa, ki pazi nanjo. Obdržite jo doma!« je svetoval kaplan.

»Pa če me zaprete, uidem! Tudi ponoči! Nimate pravice, da bi me priklenili na verigo! Če bom rada prišla in hotela priti, bom itak lahko prišla. Če me pa zdaj zadržujete in mi branite, me še prav posebno odganjate od hiše.«

»Pojdi torej, Marija!« je rekla mati. »Pa ne pozabi na vrnitev!«

Marjanca ni več ugovarjala. Mislila je le sama pri sebi: »O, uboga mati!«

Kaplan je še in še razmišljal. Sto rok bi bilo treba, da bi jo obdržale; dekle že dolgo ni več doma. In če jo popolnoma izpustite iz rok, je ne bo več domov. Kakor ogenj ji je v krvi — kako bo ta ogenj vzplamtel v mestu!

»Obdržite jo doma!« je še enkrat svetoval.

O, škoda, da ji je že dovolila! Edini, ki ve za vse podrobnosti, odsvetuje! Pa, če ji je že dovolila, ne more z besedo nazaj!

»Ne morem je pridržati, gospod kaplan. Rada ne bi ostala, siliti pa nočem.«

»Kje pa bo stanovala v mestu?«

»Pri teti Kopačeve Marice; tam imam že zagotovljeno sobico.«

Torej je že sama iskala, si misli mati . . .

Kaplan pa misli: »Ne, dekle, k tujim ljudem v mesto te ne damo. Glasno pa pravi:

»Stanovanje ti bo pa vendar mati poiskala! — Pri gospodu svetniku, svaku našega gospoda župnika, bi imela lepo stanovanje. Gospod in gospa

sta že stara. Oba vnuka, ki sta bila tam kakor doma, sta že odšla in sta gospod in gospa zdaj sama.«

Župnikov svak, najbrž tudi devetdeset let star, kakor župnik! razmišlja Marija. Trde so njene besede, ko pravi:

»V zavetišče za onemogle pa že ne grem! Morebiti še celo v samostan? Kakor v ječo...« Takoj pa se ji posveti v glavi: Huj, saj tam je bil Peter! Zdaj je že doštudiral. To bi pa že bilo nekaj, če bi z njim stanovala v eni hiši. Morebiti bi šel ž njo na izprehod? Kako bi se ujemala; tudi Peter je velik in postaven, kakor ona! Ha, Kopačeva Marica bi počila od zavisti, če bi ju videla! Krasno bi bilo to! Tisoč slik lepe bodočnosti ji je zrastle v glavi...

»Odkar je Peter dokončal študije, je njegova soba prazna, ker stanuje v bolnici. Ali naj vprašam pri svetnikovih, gospa Korbarjeva?« je mirno govoril kaplan.

Torej, Petra ni več tam? Kakor bi zamahnil, se je spet zmračilo njeno čelo. — Nič ne bo z izprehodi ž njim! Pa stara dva bo vendar prihajal obiskat? In ko bo ona tam, tudi njo! Za to bo že poskrbela.

Hitro se je opogumila in prikimala materi. Ta je vljudno odgovorila kaplanu:

»Prosim lepo, gospod kaplan, če vprašate pri svetnikovih!«

Marija pa je predla svoje misli, dalje: Postala bo dama, lepo oblečena; to dobro razume! Prihajala in odhajala bo, kakor bo sama hotela! Le samostojno! Kopačeva Marica je rekla, kakor se prvi dan pripravi in uredi, tako ostane. Ona, Marija, že dobro ve, kako si bo uredila!

In ni imela solze ob slovesu od doma in matere. Z mnogimi poljubčki je obsula mater; ni pa imela niti enega resničnega iz ljubezni in hvaležnosti. Z rajajočim srcem se je odpeljala in ne enkrat se ni ozrla nazaj za delniškim zvonikom...

* * *

Otroci so torej odšli; mati je ostala sama s svojo bolestjo. Marjanca je okoli nje z zvestobo tihih ljudi, katerih nihče ne opazi, dokler so; šele ko jih ni več, občutimo, da nam nekaj manjka. Tako se je Marjanca vsa posvetila Korbarici, ki tega sploh ni videla.

»Pridi, mamica, v mesto!« prosi Jožek, ki pride za kratke proste dni domov. »Z Marijo bosta skupaj in jaz te lahko vsak teden obiščem!«

Toda vsa je prirastla v Delnice; ne more se ločiti od moževega groba in ne od hudobne reke, ki ji ga je vzela. Marije pa ne bi rada imela ob sebi; to tako dobro čuti in — molči.

»Pusti vendar mater tu!« v strahu brani Marija. »Saj bi se ne navadila v mestu. Tu ima vrt in ji je vse domače. V mestu pa bi bila tuja in vsa nesrečna.«

»Tuja, Marija, če bi bila pri tebi?«

Pa je skomignila z rameni in odšla. Vedno govori ž njo, kakor da bi bila šolarica! In tiste resne oči, s katerimi jo pogleduje, naj si prihrani za

druge! Kaj pa bi bilo z njeno lepo prostostjo, če bi ji bila mati vedno za petami? To pa že ne!

»Le ostani, mati! Nihče te ne bo silil, da zapustiš svoj domači kraj! Kaj pa bi tudi delala v mestu? Od mene bi imela kaj malo, ko sem vsak dan osem ur v ateljeju,« se je zavarovala Marija, ko je prišla o božiču za par dni.

»Saj ostanem, Marija,« je odvrnila mati. Obe pa sta vzdihnili: bridko mati, sproščeno hči.

Sproščeno? To boš nekoč videla, Marija, ko ti bo kakor kamen ležalo na srcu!

In mati je ostala doma.

Ko se je Jožek vračal s teh počitnic, je jokal, kakor otrok. Vedno bolj se mu je odkrivala materina bolest. — O, če bi mogel pomagati!

Ali ne more nekdo pomagati iz vsake stiske? Saj vendar veš, da molitev vse premore. Pota pripravlja, ki misliš, da jih ne bo mogoče hoditi. Kakor roka je, ki kroti tigra in vodi leva; kakor noga, ki pöhodi kačo. Vsaka beseda ima svoj zvok ob svojem času; vsaka misel svojo pot v večnost in svojo drago ceno. On pa, ki presoja vse: cvetlični prah in obleko lilij in nepreračunljiva pota bliskov, On bo tudi tvoje želje pretehtal. Saj mora vse na svetu mimo Boga in nad vsem lebdi Njegova previdnost! Pa tožiš: če bi mogel pomagati?

Pojdi v trdnem prepričanju na božjo previdnost in tudi tebi bo pomagala tvoja vera!

Kakor bela perunika na vodni gladini je spolzela trdna vera in neomajno zaupanje v božjo pomoč preko Joškovega srca.

»Mati, ne bodi trda s seboj in z Bogom! Ne odrivaj križa, ki ti ga je Bog poslal. — Glej, tri leta že nisi bila na Sv. Gori, ali ne bi zopet šla?«

»Kdor gre tja brez zaupanja, se vrne z neizpolnjenimi željami, sinko.«

»Pa bi vendar šla, mamica, meni na ljubo —!«

Tedaj mu je obljubila.

Od tega dne je romala njegova duša dan za dnem na Sv. goro, da je pripravila pot za bolno materino dušo . . .

* * *

Zopet so se v Delnicah pripravljali na procesijo. Od ust do ust so hitela po vasi še zadnja navodila.

Tudi do Korbarice so prišla in je šla z drugimi vaščani. Vsa drugačna so bila drevesa ob potu in zvonovi so zvonili drugačno pesem. V temnih barvah so se vrstile slike nekdanjih dni.

V rokah nosi šopek, kakor vse druge, a ne iz rožmarina in prvih nageljnov, kakor nekdej. Iz osata ga je zvila z lastnim rokami, da so bile vse razbodene. Še bolj pa je krvavelo srce . . .

»Nimam drugih rož, Devica Marija, odkar je v mojem srcu samo bodeče trnje. Sprejmi bodeči šopek, Žalostna, saj ga moram tudi jaz dan za dnem nositi!«

Nad dvesto zelenih in lepo pisanih šopkov leži na cerkvenih klopeh. Sedem nevest bo spletlo iz njih venec okoli milostne podobe. Med temi sta tudi Lenica in Marjanca.

Triintrideset sveč gori pred žalostno Materjo . . .

Okoli spovednice stojе dolge vrste romarjev in romaric; vsi čakajo, da odlože težko breme.

Le ena ne.

»Ne mislim na drugo, kakor na sovrašтво in prekletstvo; želim samo smrti.«

»Toda Bog zahteva, da odpustimo vsem, kakor želimo, da bi nam Bog odpustil. Krivdo smemo in moramo sovražiti, ne pa krivca! Ta se nam mora smiliti, žena! Sovrašтво nikomur ne koristi; ne odpravi krivde, srce pa razplamti v divjem ognju. Kdor sovraži, nikjer ne najde miru. In kdor sovražniku ne odpusti, tudi Bog njemu ne!«

»Trpeti in umreti morem; ne morem pa odpustiti.« Vstala je iz spovednice in omahnila za zadnji, najbolj skrit steber v cerkvi. Zakrila si je obraz z dlanmi, a jokati ne more. »Oh, Jožek, zakaj si zahteval to od mene?«

Sedem voščenk pred milostno podobo pa žehti v pojemajočem dnevu. Kakor, da se v tistem somraku cerkve odpirajo duri Korbaričine duše. Roke, ki je z njimi zakrivala oči, so ji omahnile nizdol. Nepremično zre v podobo usmiljene božje Matere; kakor sedmero ran je sedem rdečkastih plamenov. Oči ji niti ne trenejo, tako se je zazrla v oltar.

In sedaj — ali ne stopa Marija s trona — plava z oltarja — prihaja po temačni cerkveni ladji naravnost v senco zadnjega stebra. In je obstala pred njo in jo gleda z usmiljeno - toplim pogledom. »O, vi vsi, ki greste mimo mene, pogledjte, ali je katera bolečina tako velika, kakor moja!«

Zona jo spreleti, a vendar se je prebudila iz svojih črnih misli. Bridkost hrumi v duši, kakor vihar; visoko se dvigajo besni valovi.

»Da«, hrešči in hrumi vihar v njeni duši, »četudi si žalostna Mati, vendar nisi toliko prestala, kakor jaz! Ali je morebiti Tebe kdo napadel, ko si pričakovala svojega Sina? Ali je kdo dvomil nad Tvojo zvestobo, kakor je dvomil moj mož nad moja? Ne, tega nisi izkusila!«

»Vse to se ti je zgodilo, uboga duša, a vendar je tvoje trpljenje lažje od mojega. — Jaz pa sem morala gledati mojega Sina, kako je ta trpel — in vendar ni nikogar, ki bi bil zvestejši in čistejši od Njega. Glej, mati, ali ni bridkejše, ko vidiš, da ljubljени trpi, kot če trpiš sama?«

Toda vihar v notranjosti je razdivjan do skrajnosti, val za valom besni in udarja na obrežje duše, ki trpi, a noče trpeti. »Mož je mrtev — tujo dušo ima otrok, izgnan — ali ti je to trpljenje znano, Marija? — Seveda, ti tega ne poznaš, a jaz moram to nositi!«

Vihar se je razdivjal še in še, kakor da so se utrgali vsi elementi iz zemlje in zraka in podzemlja. Kakor da so izruvane vse cvetke in zlomljena vsa drevesa; vse kriči in rjove samo eno vprašanje: »Ali vse to poznaš? Ali vse to veš?!«

Visoko nad razburkanimi elementi pa stoji Ona; niti kapljica razburkanih voda ne orosi njenih deviških nog.

»In moj sin, tvoj Bog, kaj mar ni bil pregnan? Otrok iz Betlehema, mož iz Jeruzalema. Ali ni sramotno umrl na križu? Tri dolge ure je visel med nebom in zemljo — za vse, tudi za svoje sovražnike. In jaz? Gledati sem morala, nositi, trpeti in odpuščati!«

»Toda on je bil Bog in ti si svetnica. Kaj sem pa jaz?«

»Ali ni On v vsakem, ki ga išče iz vseh svojih moči? In svetnika napravi vsakega, ki ga nosi v svojem srcu. Le kdor ga podi od sebe in izganja iz svojega srca, ker ga je zavrgel, ta je brez njega.

Glej, ničesar nimam več kot ti in druge prednosti nimam, kot to, da si ti smela sama trpeti, jaz pa sem morala samo gledati in nisem mogla pomagati. Ali mi verjameš, da je to huje, tisočkrat huje? Moli, duša, da ti ne bo treba krvaveti iz ran, ki so zasekane drugim!

In odpustil je moj sin na križu — odpustila sem jaz pod križem — uči se, mati od naju obeh —«

Odšla je iz temačnega kota ob velikem steburu, dvignila se je nazaj na oltar kakor bleščeč oblak in že stoji zopet na svojem mestu med svečami. In se smehlja — in čaka.

Korbarica, ali si se uklonila?

Korbarica, ali te je roka Gospodova zadela?

Nebo in zemlja mu služita in nadnaravni svet se mu klanja; in bol uboge človeške duše je dosegla njegova beseda. — — —

Vse rane njene duše krvave . . .

»Odpustiti? Žalostna Mati, uči me! Podari mi Marijo, podari mi jo še enkrat, podari mi jo za življenje! Daj, da pride domov in bo dobra — potem, Mati, bom izbrisala zadnjo sled sovraštva v sebi — in mu bom odpustila — vse, kar mi je storil — moževo smrt in vse, vse — le reši mi otroka!«

Ko so dogorele zadnje sveče, se je dvignila s trdih tal. Nikogar ni čakala in je odšla domov. Vso dolgo noč, sama.

Bila je na božji poti!

»Jožek, čudež se je zgodil! Brez Boga sem prišla, polno teme v notranjosti. Nosim pa v sebi zvezdo upanja. Še stoji na nebu in kakor zaznačena pot je njen sij. Jožek, hvala ti, da si me spravil na božjo pot — morebiti bo še vse dobro.«

Zvezda se je utrnila na nebu . . . Milost kaplja v bolno dušo . . .

Ali ni nekdo pripravil te poti? Ali ni bil to tvoj sin, Korbarica, ki ti je v svoji otroški ljubezni pripravil pot, ki jo hodiš sedaj končno vendar le v znamenju upanja? — Saj hodi še zdaj s teboj; tudi on vidi zvezdo, ki je tvoja vodnica, četudi je še visoko na severu.

»Potem, Mati, — če se vrne otrok, — ali le potem!«

Ko so zvonovi na Sv. Gori vabili, je že bila ovenčana podoba Prežalostne z vencem iz delniških rož. Prav nad glavo Žalostne Matere je šopek osata.

Bridko se je zjokala Marjanca, ko je zagledala šop osata. Predobro je

vedela, da je ta šopek materin; solze so ji kapljale na roke, ko je vpletala bodeče cvetje v venec.

»Da ji pomagáš do miru! Usmiljena Mati, prav nad glavo vpletam njen šopek, da je ne boš pozabila. Ta krona naj te vedno spominja uboge matere!«

* * *

Potihnilo je okoli Korbarice. Ne hodi med ljudi in premnogo jih je že odšlo pred njo na zadnjo pot. Novi grobovi se dvigajo na pokopališču: mimo dolge vrste mora, preden pride do Šimnovega groba.

Tudi mimo groba župnika Dobriča.

Ob pisalni mizi so ga našli — mrtvega. V vsej tišini ga je smrt odvedla. Njegov obraz je bil miren, kakor da je šel rad z njo . . .

Lahek smehlaj je ležal okoli usten, kakor da je vse spoznal in vse razumel, ko je prestopil prag večnosti. Peter ga ne potrebuje več. Počitka potrebuje starček in njegova pisalna miza. Pa tako rad jo je imel do konca; bila mu je star dober prijatelj, ki vse ve, o čemer je sanjal in snoval ob njej. Iz širokega stola ob mizi ga je odvedla smrt; prav toliko časa mu je še pustila, da je poln hvaležnosti še pogledal Križanega nad pisalno mizo in se mu kratko zahvalil: »Deo gratias! V Tvoje roke izročam svojo dušo!«

Prav tisto uro se je to zgodilo, ko je Metka v sosednji sobi pisala Petru: »Pridi kmalu! Veš, kar vidno slabi!«

Peter je takoj prišel, pa je bilo seveda prepozno. Le v grob ga je še spremil in vrgel blagoslovljene zemlje na njegovo krsto in jokal je, bridko je jokal.

Ko je pred meseci promoviral za zdravnika, je veljala prva pot v Delnice k staremu župniku. Hvaležno mu je poljubil roko: »Bog vam plačaj, gospod župnik! Zdaj pa grem med svoje siromake.« Še k Marjanci in k stari materi ga je vleklo. In o božiču je zopet prišel, da sta z Marjanco posadila smrečico na grob stare matere in ji prižgala svečke. Poslovil se je že takrat od župnika, ker je videl, da mu moči hitro pešajo. In res je takrat govoril zadnjič s svojim dobrotnikom.

Zdaj pa je že dve leti v bolnici v praksi. V sanatorij ni hotel. »K siromakom moram, bogati imajo dovolj denarja, da si zdravnika lahko izbirajo.« Marsikdo je zmajal z glavo, a prav je bilo vsem.

Dvakrat na leto prihaja domov; takrat se vseh deklet oči obračajo za njim in marsikatera vpraša, če je pač res, da nima nobene, ne v mestu, ne doma. Pravijo, da bi bila marsikatera iz vasi rada njegova, pa ne mara nobene. Samo svoje gosli ima rad. O, seveda gosli, knjige in gore. Največja njegova ljubezen pa je pomoč siromakom.

Saj sam še prav dobro ve, kako boli in peče, če je kdo siromak brez doma, brez kruha in brez svojcev! Tudi v srečnih dneh tega ni pozabil. Pa tudi tega ne, da je vsak, ki trpi, njegov brat in da bede ne nosi lažje, kakor jo je nosil sam. Ni ga dekleta, ki bi jo imel raje, kakor to svojo ljubezen.

Ravnikova Hanca, zastonj nosiš svojo rdečo obleko, kadar je doma! Bregarjeva Cilka, nič ne pomaga, da ti vsaka pot drži mimo Barbine bajte!

Vse to Peter vidi in čuti; vidi tudi zibajočo hojo, lepo obleko, zvedave oči, a mu ne gre prav nič k srcu. Le včasih, če Čaksova Lizika križa njegovo pot, vsa trudna, žalostna in boleсна, se vstavi za hip in pogleda za njo, kakor da bi hotel stopiti za njo in jo ohrabriti v težkem življenju. Pa vsega tega nihče ne opazi.

»Kakor njegova ministrantska obleka je, bel in rdeč, Devica Marija, varuj ga! ... je nekoč molila Barba.

In: »Kdor hoče dati mnogo ljubezni, jo mora mnogo imeti!«

Mnogo ljubezni je bil deležen.

Tudi mimo županovega groba mora Korbarica, če hoče k Šimnu.

»Tega je pa Bog prezgodaj odpoklical!« je bilo splošno mnenje v vasi, ko so pokopavali Klemenca. Španska in za njo pljučnica ga je spravilo v par dneh. »Nikoli več ne bomo imeli takega župana!«

»Pravi čas ga je Bog odpoklical!« so se menili štiri tedne po pogrebu, ko je Lenica padla z lestve in so jo s polomljenimi rebri odpeljali v bolnico. Štiri tedne po očetovi smrti — šest tednov pred poroko!

»Zlomljena rebra!« je šlo od ust do ust po vasi; vse je pretreslo.

»Polovico reber!« ... Sedele so in slačile koruzo. Če ena izmed njih naleti na rdeč strok, ima srečo in še tisto leto jo nekdo popelje pred oltar. Ta večer so na rdeče stroke gladko pozabile. Vse in povsod so se pogovarjale samo o Lenici.

»Več reber in lopatico!« Zona je preletela mlada dekleta, ko so po teh besedah par minut pomolčale in zamišljeno trgale list za listom do zadnjih dveh, s katerimi je treba povezati par. Vse misli so jim bile pri Lenici — in pri dr. Ničmanu. V vsaki glavi je to ime, pa nobena ga še ni zgovorila.

»Bog ve, če se to zopet pozdravi in tako pozdravi, da ne ostane pohabljen!«

»Pohabljen, moj Bog!« Grozen zvok ima ta beseda v cvetočem življenju. Kakor kladivo udarja na mlada srca. Potem izpregovori ena: »Če jo bo kljub temu poročil, četudi ne bo več lepa?«

Zdaj so se odvezali jeziki!

»Pač, pač! Saj je toliko let čakal nanjo. In kakor grad lepo hišo je sezidal zanje. Le vprašaj potovko! Ta je bila že tam!«

»In preproge in električna luč povsod, še v kleti in na podstrešju. Razsipnost, pravijo naš oče.«

»In sobe, je rekla potovka, sama ne ve koliko.«

»To bi bilo pa že lepo, če bi bila tam gospodinja!«

»Nikoli več na polje, ne pleti, ne žeti, ne mlatiti, to bi bilo nekaj!«

»In za vsako žegnanje novo obleko, ali še dve in v gledališče, kolikorkrat bi hotela!«

Osemnajst dekliških src sanja svetle sanje o sreči za svoje lastno srce.

V bolnici pa leži Lenica; na vsa ta vprašanja bi lahko dala odgovor. Prav dobro ve, ko se bo vrnila domov, ne bo več gibka srnica, kakor so jo radi imenovali. Hoditi bo morala s palico ali še celo z dvema bergljama in njen hrbet bo kriv, pohabljen.

Ali veš, srce, kako to?

Ali veš, kako je, če gori hiša, ki je komaj dozidana? Če nekdo stopi na vijolico, ki je komaj zacvetela?

Ali veš, kako je, če nekdo v sreči hoče zatrjevati: Da, tvoj za vedno — in mora reči: Ne, nikoli več!

Ali veš, kako je to?

Marsikdo, ki molči, to dobro ve; le reči noče nobeden; kajti pregloboko je skrito prav na dnu srca in se boji svetlobe in sonca, da bi šle besede preko usten.
(Dalje prihodnjič.)

Franjo Naubauer:

USPAVANKA MARIJI

Za njeno rojstvo

Marija, Tvoj rojstni je dan,
Marija, tvoj stan je miran,
ob Tebi je mati
in oče Tvoj bdi,
zapri le brezskrbno
nedolžne oči!

Le spavaj in sanjaj sladko,
oziraj se v sanjah v nebo!
Tam Oče razpenja
roke v blagoslov
in zbor Ti pošilja
najlepših duhov.

Le z angeli zdaj se igraj
in v sanjah se ljubko smehlaj!
uspavanko peva
ves ljudski naj rod,
ker up mu uresničil
Tvoj rojstni je god.

Ne ve pa ves zemeljski krog,
kako Te povišal je Bog,
le angeli srečni
skrivnost to vedo,
uspavanko sveto
nad Tabo pojo!

M. Stepanova:

Mati Janja

Zeta teče skozi tiha polja . . .

Hercegovska zemlja! Zemlja čudnih lepot, skritih očem, ki gredo mimo njih samo v bežnem potovanju. Ustaviti se moraš, naseliti se sredi njih, jesti z ljudmi črn ječmenov kruh, ki se ti zdi, da ni kruh. Osine in luske so mu v okras. Ko prvič vidiš tiste male težke hlebčke, ki so. zdi se ti, zamešeni iz samih otrob, si pač ne moreš misliti, za kaj bi bili uporabni. A vendar je kruh, hercegovski vsakdanji kruh. To je prva izmed teh čudnih lepot. Ne smejte se, če pravim temu lepota! Jaz tega ne morem drugače nazvati. — Mar ni to lepota duše naroda, ki je tak kruh iz dneva v dan, pa je zadovoljen, po svoje veren, in živi in se počuti, kakor da mu ničesar ne manjka. Sto je takih lepot tam doli, kjer teče Zeta skozi tiha polja in se vitki minareti mošej zamišljeno dvigajo v hrepeneče božajočo sinjino pokrajin . . .

Hercegovska zemlja! Zemlja bolesterne lepote žená, ki robujejo še danes . . . Zemlja, kjer matere svojim sinovom v znak robstva poljubljajo roke in jih blagoslavlajo . . .

Baba Janja je šla v Kalinovik. Pod pezo šestdesetih let se je težko sklanjala, zdelo se je, da jih ima osemdeset. Debele črne volnene hlače, ki jih

nosijo tam doli tudi žene, so ti dolgo dale dvomiti, ali je mož ali žena. V opoldanski vročini poletne nedelje so se ji osušila usta. Postavila je košaro, zvrhano z jajci, na tla in se ozrla . . . Hotela je dognati, če bo dež. Pa se ji je močno zdelo, da ga ne bo. Gori na severovzhodu je bilo jasno, a vendar ne preveč in Kutski grad ni imel kapice. »Ne bo ga,« je še na glas dognala in si otrla znoj s čela. »Še ječmenov kruh ne bo zrastel!« — Pogledala je v košaro, kjer so prav na vrhu ležali štirje mladi krompirji. Te bo podarila tisti ženi tam v vojaškem logoru. Velik gospod je njen mož, pa dober človek.

Na Vescu nad Kalinovikom se je oglasila vojaška trobka. Bilo je pol-dne. — Kje ti je kosilo, Janja? »Nikjer«, je zabrundala sama v sebi. »Danes imam post. Pa če tudi bi ne bilo posta, bi mi ta skrb, ki mi leži v srcu kot težka klada, ne dala jesti. Žena je ušla mojemu sinu. Mojemu Milošu, ki je dober kot otrok, da še pajku noče žalega storiti. Poboža ga s trdo roko in ga položi nazaj v mrežo. Da mu je vsaj malega Vanjušo pustila doma! Sama naj bi bila šla k vragu, če je hotela, vlačuga! Le čakaj, Miloš, jaz ti bom drugo ženo poiskala. Vem, da ti je težko, golobček moj; za Vanjušo plačeš, vem. Rad si imel otroka, a ne bolj kakor jaz tebe. Ali ti nisem rekla: ne jemlji tiste! Pa si jo vzel, čeprav si vedel, da so ji oči gorele, če je le videla tistega cigana s flavto, ki je hodil skozi njeno selo. Vzel si jo, a jaz sem vedela, da ne bo dolgo pri tebi. Prevročo kri je imela in cigan prežgoče oči. Črne ko jastreb v noči. Čakaj, Miloš, črne oči so brezдно; misliš, da jim vidiš dno, a še čez površino ne moreš. Take oči je imela ona, vlačuga, ki ti je otroka odpeljala. Zato nisi mogel vedeti, da za njimi leži laž in želja po begu. Prav, otrok moj, jaz sem te svarila! V materini šibi je ljubezen, nikdar ne hudobija.«

Baba Janja je še in še mislila o sinovi nesreči. Nekajkrat so ji solze hotele v oči, a jih je stisnila med trepalnice. »Ne boste tekle, ne, ve otroške zbrke!«

Pred vstopom na vojaško dvorišče jo je ustavila straža . . .

»Kako? Mar misliš, da sem zastonj hodila tako daleč! Mojih šestdeset let je več vredno kakor pa ta tvoja nabita puška. Na!« Pokazala mu je dovoljenje s podpisom vrhovnega komandanta logorja. Vojak je za šalo strumno pozdravil starko in trčil s peto ob peto.

»Sinko, ne delaj se norca, Bog te vidi!«

V kuhinji je našla kuharico in mene.

»Ej, dober dan, baba Janja, dolgo te ni bilo.«

»Dolgo me ni bilo, golobica moja, dolgo. Težke dni imam. Miloš išče ženo, a pravi, da ga nobena ne mara.«

»Miloš išče ženo. No da, naravno. — Ali hočeš jesti, Janja?

»E, danes ne smem, imam post. — Pa kaj kuhaš v tistih loncih? Bogme diši, da se mi sline cedi.« Zamizala je in stisnila ustne.

»Saj ne bo nič hudega, če boš jedla.« sem jo skušala.

»Nočem, nočem jesti.« Videlo se je, da je bilo premagovanje težko. Iz loncev je dišalo, v njeni košari pa je bilo samo košček trdega ječmenovega kruha. »Na, pokusi naš kruh.«

»Na, pokusi ti našega.« Odrezala sem ji kos. Sklonila se mi je nad roko.

»Ne, ne, pusti, to ni za mene. Počakaj, da pride gospa.«

Sedla je na tla poleg košare. Dolgo je molčala, potem je kar nenadoma zopet začela o sinu.

»Pet in dvajset let ima Miloš. Mlad je še in meni se smili, čeprav si je sam največ kriv. Saj jaz sem ga svarila, a mlad človek je ko slep golob. Išče in pobere in ne vidi, da ni zrno, dokler ga v goltancu ne zbode. Prav!« Potem se je zamislila Bog ve kam! Morda na svojo malo, z blatom ometano bajtico in na kozo, ki jo je imela privezano v veži.

»Dejal mi je, da ga nobena ne mara. Pa ne vem zakaj. Saj ima hišo ...«
... in kozo tudi,« sem se jaz kar na lepem zasmejala. Ne vem, kako sem mogla narediti nekaj tako hudobnega. Žal mi je bilo starke, čeprav me ni razumela. Sramovala sem se.

»Ti si veselo dekle,« je dejala potem in me dolgo gledala. Iz misli jo je vzdramila gospa. Janja se je le toliko dvignila, da je svoje izsušene ustne pritisnila na njeno belo in mehko roko, ki je ni odtegnila.

»Da si mi zdrava! Jajca sem ti prinesla, a popolnoma sveža, le preizkusi jih. Bog mi je priča, da te ne bom prevarila niti za eno. — Na, pa te krompirje vzemi; nočem denarja zanje.« Gospa pa ji je plačala tudi krompirje.

»Jeli ti to hčer?« je vprašala potem in pokazala name. Meni je bilo do smeha.

»Ne, jaz nimam tako velike hčerke,« se je nasmehnila gospa in odšla. Potem je žena kar naravnost začela:

»Bi ti hotela mojega Miloša?«

»?«

Meni je to nenavadno vprašanje zaprlo sapo. Kuharica se mi je zasmejala.

»No, sedaj imate lepo priliko. Saj vedno pravite, kako vam ugaja tukaj.« Tudi meni je bilo do smeha. A ko sem videla, kako starka tiho in resno čaka na moj odgovor, sem se obrnila v zid. Nisem mogla žaliti čustva matere, tem manj tako preproste in neuke.

»Dopadeš mi se,« je začela dalje. »Vedno se smejiš in si prijazna. Naša dekleta niso taka, ti si čisto druga. Ali so vsa vaša dekleta taka, kakor si ti?«

»Ne vem,« sem se nasmehnila. »Zdi se mi, da so vsa precej taka. Samo s to razliko, da so boljša od mene.«

»Veš, hiša je Miloševa. Pa dejal je, da bo vola kupil, če se bo oženil, in kravo.«

Kuharica mi ni dala miru. »No vidite, kako bo napredovalo bogastvo. Škoda zapraviti priliko.«

»Če mi daste svoj prihranjeni denar za doto, pa sklenemo,« sem ji vrnila. »Ampak pustiva šalo! Saj vidite, da je stvar bolj resna, kakor pa se zdi.«

Janja je sedela na tleh sključena v dve gubi in z resnim obrazom čakala na moj odgovor. Če sem se le nasmehnila, ji je zaigralo v očeh. Toda kaj sem ji mogla odgovoriti, ne da bi jo žalila?! O, ti ljuba preprostost! Morda me je že v duhu gledala, kako se vrtim po njeni mali, z blatom ometani hišici s pedenj velikimi okni in se smejem . . .

»Janja, Miloš si bo že sam ženo poiskal. Kaj bi on z menoj, saj vidiš, da nisem taka kakor vaša dekleta. Jaz nosim krilo namesto hlač.«

Starki so oči v upanju oživele . . . Če je samo to . . . »To se bo vse naredilo. Spredla bom volno in ti jih sama stkala.« Potem se je nenadoma nečesa spomnila in dodala: »Ali naj Miloša pripeljem, da te vidi?«

Bog pomagaj!

»Seveda, gospodu generalu v posete, da izprosi »gospodično hčerko.«

»Prosim vas, Francika, ne pripravljajte me v smeh!«

»Janja, veš, jaz moram k svoji mami. Daleč je in bi ji bilo težko, da se ne vrnem več. Saj me razumeš. Sicer pa se bo morda vrnila Miloševa prva žena.«

»Ne bo prišla, ne, in če bi se tudi vrnila, vlačuga, jaz bi jo spodila. — Da, da, ne maraš Miloša! Pa je dober fant in joče za svojim otrokom, za Vanjušo. Da mu je vsaj njega pustila, vlačuga! — O, saj je dejal, da ga nobena ne mara. Saj mu verujem, a ne morem razumeti, zakaj ga nočeš ti.« Baba Janja je vstajala in je bila žalostna.

»Da si mi zdrava, golobica moja! Tvoj smeh je pesem mojemu staremu onemoglemu srcu. Hčer sem imela, pa mi je umrla, ko je bila tako velika kakor ti. Nekoč se je vračala izpod Jahorine planine, pa je potem nenadoma zbolela in umrla. Pravijo, da je morala videti tisto čudno cvetje, ki cvete samo na tisti planini. Da, moja Konja je morala videti tiste čudne šarene rože. A jaz sem slišala tvoj smeh, golobica moja, pa mi bo poslej kakor Konji, ki ni več mogla živeti.«

»Baba Janja, oprosti! Tudi meni je kakor je bilo tvoji Konji. Vidim v tvoje srce, ki se mi zdi kakor tisto šareno cvetje smrti in me sili na misel, da bi rada umrla.«

Baba Janja me ni razumela. Šla je sključeno po kamenitih stopnicah izpod košatih smrek. Ko je bila že daleč zunaj na prostem, se je ozrla . . . Ne vem, morda je gledala Jahorino, morda na belo cesto, ki se je vila skozi smrekove in borove loze in je bila tako žalostna, samotna . . .

E. Kolman:

Samo besedo eno daj . . .

Samo besedo eno daj,
potem zaprl bom oči,
od mojih rok drhti sijaj,
od mojih ustnic spev zveni.

Ostala daleč si nekje
in zarja ni te več našla,
večer poljubil je zvezde;
boš me še kdaj poklicala?

Ob ustju rek moj dom stoji,
valovom čistim bom predal
ves blesk, ki me tako teži
sred belih, večnih sinjih skal.

SREČANJE

(Nadaljevanje).

ČUDNA VELIKA NOČ.

Vse žene cvet, vsa dežela dehti, kakor da je mesec maj. Visoko se je bilo že povzpelo zelenje po gorskih pobočjih in vsak dan se je povzpenjalo više in bližala se je velika noč.

V Marti se je bohotno razcvetala ljubezen. Ne šibka in nestalna mesena ljubezen ali ljubezen prijatelja, ampak čista in brezmadežna ljubezen žene, zvesta kot grob, ki nikogar ne vara, in močna kot ogenj, ki ga vse vode sveta več ne pogase . . .

Po tovarnah se je ozračje streslo v prvih treskih bližajoče se nevihte. Boj med Marto in Maksom se je ostril in se s strahovito naglico bližal odločitvi. Kljub neprestanemu delu in nekaterim uspehom je položaj postal za Marto brezupen. A Marta še ni obupala, kakor je izpovedala v dnevniku:

»Ne, moje delo ne bo zaman! Ne bom odnehala. Naprej! Iz centrale so mi sporočili, da prideta v četrtek dva zastopnika organizacije rešit, kar se še rešiti da.

Čudna moč mi raste iz misli na Janka in upanje, da se bosta moja in njegova pot kmalu našli in se spojili v eno samo belo cesto. Kakor žile na dlani v življenjsko žilo. —

Dve poti se bosta srečali in se spojili v veliko življenjsko cesto. Če se bosta . . .«

Približal se je veliki teden. Togo so v zgodnjih jutranjih urah psalmi duhovnikov rosili od barvastih oken v prebujajoče se ulice. V ljudi se je ujemalo občutje nedoumljive žalosti. Vse je nekam zastalo in onemelo v mislih na prečudno božjo ljubezen, ko je sam Bog za ljudi trpel in umrl. Zvonovi so utihnili in sonce se je zavilo v neprozorno kopreno.

Na veliki četrtek je s prvim svitom prispel v prebujajoče se mesto mlad popoten človek. Po vsem obrazu je bil močno porasel. Čudne misli so se mu zbudale v duši, ko so ga objeli togi psalmi velikega tedna. Nekam prisiljeno je občutil, da stopa na Golgoto.

Ko so gore vzblestele v zarji, je bil že ob reki, zavrt v hlad, ki se je dvigal iz voda, in v šum rose, ki se je utrinjala z vej. Stopil je prav na rob brega, kakor bi se hotel pokazati človeku, ki se je mahedravo lovil preko strmih skal na drugem bregu.

Res ga je oni na drugem bregu opazil. »O, dobro jutro, kolega!« je vznemirjeno zaklical čez reko in se hitreje spustil po bregu, ki se je zasvetil v rosah in soncu . . .

Še istega dne je prišel k Marti Maks in jo rotil, naj pristopi k rdeči stranki. Ni je pregovoril.

Istega dne ob treh popoldne je od največje tovarne jeknil strel. V vseh petih tovarnah je izbruhnila stavka. Rdeči delavci so se razdelili v tri skupine. Tiste, ki niso bili pri njih organizirani, so pometali na cesto. Prva

skupina rdečih delavcev je zastražila vse izhode in dohode k tovarnam. Blizu niso pustili nikogar. Tudi blaga niso pustili pobrati iz barve, da se je mnogo kosov popolnoma pokvarilo. Tudi strojev niso pustili ustaviti. Ljudi iz pisarne in ravnatelja tovarne so zaprli v skladišče in močno zastražili...

Druga skupina je hodila po mestu in nagovarjala meščane v skupno borbo za pravico, svobodo, kruh...

Tretja skupina je krenila iz predmestja nad župnika. Niso ga našli doma. Za spomin so mu razbili okna.

Nekega tujca, ki so ga srečali v mestu, so zvezali in odvedli s seboj, da bi ga vrgli v reko. Pa so jim ljudje zabranili...

Delavce, ki niso bili včlanjeni pri rdečih, so strahovali. Obljubljali so jim celo vislice... Tudi ponoči niso mirovali. Razbijali so okna in prepevali himno tretje internacionale. Odgovarjal jim je lajež psov, ki so se trgali na verigah.

Marta tisto noč ni legla. Bila je pripravljena na vse. Stojte in z nabitim samokresom v levici je pisala dnevnik:

»Stavka. Kot v peklu. Delavci so podivjali. Jaz sem onemogočena. Danes je prišla pomoč: Lojze in njegov kolega. Z Lojzetom sem že govorila. Krasen dečko! Imena svojega kolega mi ni hotel povedati. Dejal je, da njegovemu kolegu lahko zaupam in da se mi ni treba ničesar bati. Njegov kolega da je tako zvit, da bo čez nekaj dni z delavci sredi mesta zapel: Povsod Boga!, sam je tako rekel.

Delo je razdelil takole: Kakšno delo bo prevzel Lojze, je dejal, tudi meni ne sme povedati; njegov kolega se bo vrgel kar med rdeče delavce razbijat njihove vrste, da bo lahko izvedel pogajanja; jaz bom delala med delavkami iz župnijskega krožka.

Lojzetovega kolega bi rada poznala. To mora biti lep in pogumen! Kako je že rekel? Da bo z delavci sredi mesta zapel: Povsod Boga! Tudi jaz bom pela z njimi! —

Drugi dan, na veliki petek, ko so zvonovi molčali, ker je Bog v grobu ležal in si sonce ni upalo prav nič posijati, je druhal divjala še okrutneje.

V tovarnah so začeli razbijati. Pisarniškega človeka, ki so ga zaprli v skladišče, so zgrabili in vrgli v reko. Proti deseti uri se je hreščeče oglasila harmonika. V neki tovarni so naredili oltar in nanj postavili nago žensko. Pred njo so peli in oponašali duhovnike: »Ecce homo!«... V drugi tovarni so napravili božji grob. Na stroj so privezali nekega delničarja in šli mimo njega po kolenih. Vsak mu je pljunil v obraz in vrgel nekaj denarja v nabiralnik, ki je stal na tleh. Za tisti denar so kupili samokres, da bi ga slovesno izročili svojemu voditelju — Maksu.

Skupina, ki je razgrajala v mestu, je sramotila in strahovala ljudi, ki so hodili molit božji grob.

Delavci iz predmestja so vrgli Boga s križa in nanj pribili črnega mačka. Potem so šli nad župnika, ki jim je komaj ušel. Nato so šli v stolp in začeli razbijati z zvonovi, da so mučno peli. Ob dveh popoldne je nastopilo orož-

ništvo. Med njimi in med delavci se je vnela prava bitka. Padli so trije, en orožnik in dva delavca. Ranjenih je bilo precej.

Ljudje so bili zmedeni in prestrašeni, da si niso upali glasno govoriti. Na tihem so se širile govorice, ki so resnična grozodejstva strašno pretiravale. Kljub temu, da si ni nihče upal glasno govoriti, se je takoj zvedelo po mestu in bližnjih krajih, če so kje razbili kako šipo. Največ so govorili o nekem skrivnostnem tujcu, ki neprestano bega po mestu in okolici. Zdaj je v cerkvi, zdaj smukne čez cesto kot senca in se umakne v kako hišo. Obraza ne pokaže nikomur. Nekateri so pravili, da je grozno kosmat, drugi pa, da ima na obrazu masko. Nekateri so pravili, da je vohun, drugi so trdili, da hoče organizirati katoliške delavce in izvesti pogajanja. Nekaj žensk je trdilo, da so ga na lastna ušesa čule, ko je govoril, in da še niso videle človeka, ki bi znal tako govoriti kot ta tujec. Lahko si tudi slišal, da »kosmatin« — tako so nazivali tistega tujca, — ponoči zbira delavce in da je celo trideset rdečih potegnil za sabo. Govorili so tudi, da vre po vsej deželi, da se delavci povsod upirajo in da do velikega upora ni več daleč...

Tisti dan okrog osme ure zvečer se je ob levem bregu reke zazibal čoln. »Ne vem, zakaj se mrak nocoj noče zgostiti,« je zamrmral brodnik, ki je sedel v čolnu, in prijel za veslo.

»Zarja za slemenom noče ugasniti, medla luč sije od nje in pada na reko. Lahko me še opazijo. Toda kolega čaka, ne bom se več mudil. Z božjim križem!« Uprl se je v veslo, se odrinil od brega in sunil v vodo. Šel je pregloboko. Čoln se je nagnil, voda je pljusnila vanj. Brodnik je hitro zgrabil vejo nad seboj in se potegnil k bregu.

»Slab začetek, dober konec«, se je skušal vedriti. Pa se ni mogel. Kot slutnja ga je stisnilo v prsih. Vsedel se je na sredo čolna in se vnovič odrinil od brega. Čoln se je zazibal in zdrčal po modrikastih valovih.

»No, saj gre, četudi nisem vaje«, je menil, kakor bi hotel pregnati iz prsi tesnobo, in vse hitreje poganjal veslo v vodo. »Kolega čaka«, mu je šlo skozi misli. »Če bom prepozen, ga ne bo rešil nihče več.«

(Dalje prihodnjič.)

Anka Salmič:

Ne jokaj, dete

Ne jokaj, dete, ljubček moj, ne jokaj!
Glej, še imaš topel mamičen objem,
še njenih te oči ogreva sonček zlati,
sedaj si fantek njen, še samo njen.

O, ko boš krenil na življenje cesto,
ko zgrabil bode te življenje val,
takrat boš mamine oči iskal!
In morda plakal.

Pa, če tedaj ti bode še živela,
vsa stara, trudna osivela.
Ljubezen nje in njen objem, kot večna je pomlad
in še kot mož vanj boš pohitel rad
v temnih urah!

Poljakinje na kongresu

Na kongres Kristusa Kralja sta prišli poleg velikega števila Poljakov in Poljakinj tudi dve delegatki, ki sta zastopali poljsko žensko katoliško zvezo, in sicer; gdč. *Dr. Maria Czekańska*, profesorica gimnazije v Poznanju, ki je predsednica Zveze Kat. ženske mladine v Poznanju, in gdč. *Maria Kozuchówna*, glavna tajnica za celo Šlezijo s sedežem v Katowicach.

Obe delegatki sta mi že pisмено najavili svoj prihod v belo Ljubljano in sporočili, kako se veselita bližnjega stika s slovenskimi dekleti.

Lansko leto na mladinskem taboru sta dve Poljakinji gdč. Felicija Żurovska, urednica »*Młode Polke*«, in J. Sobkowiakówna, ravnateljica Zveze kat. ženske mladine v Poznanju, stopiti v stik s slovenskimi dekleti. Ves čas sta ostali v zvezi z njimi in si zamenjali list. »*Młoda Polka*« prihaja sedaj k nam in »*Vigred*« roma v oddaljeno bratsko nam Poljsko.

Takoj po prihodu sta se Dr. Czekanska in Kozuchówna živo zanimali za Prosvetno zvezo in dekliške krožke. Bili sta vidno ginjeni nad prisrčnim sprejemom na kolodvoru in sta občudovali krasne slov. narodne noše. Morala sem jima obljubiti, da jima bom poslala fotografije slov. deklet v narodnih nošah in krojih za njihov list »*Młoda Polka*«.

Po obisku pri slovenskih dekletih sta se močno zanimali za dekliške krožke, koliko članic imajo, kako delajo, kako uspeva organizacija itd. Ogleдали sta razne albume z mladinskega tabora in dekliškega tabora na Brezjah. Prijazna predsednica dekliškega krožka in ostala dekleta so jima vse prav sestrinsko razlagale. Poklonile so jima šopek slov. nageljnov, nekaj fotografij in nove društvene znake. Poljakinji sta bili zelo veseli prisrčnega sprejema in sta mi izjavili, da bosta svojim poljskim sestram poročali o delovanju katoliških sestra v Sloveniji.

Povedali sta tudi veliko o svoji organizaciji. Glavni zavod Katoliške Akcije je pri njih »*Naczelny instytut Akcji katolickiej*« s sedežem v Poznanju. In Katolički Związek Młodzieży t. j. Zveza Katoliške mladine (moške in ženske) spada v okvir Katoliške akcije in dela v duhu in po pravilih KA, vzgaja vso mladino ne samo za dobre katolike in državljane, ampak jih uči tudi o strokovnih predmetih n. pr. o kmetijstvu, obrti ter tudi o športu. Vodniki in vodnice centralnih društev se temu primerno strokovno šolajo.

V Poznanju je strokovni zavod višje verske znanosti, v katerem se šolajo za ta vzgojno-vodilni poklic. Raven je univerzni; po dovršeni gimn. maturi traja v tem višjem zavodu strokovno izpopolnjevanje 3 leta. Ta zavod je končala tudi gdč. Maria Kozuchówna, katera je, kot omenjeno, voditeljica za Šlezijo.

Poljakinji sta naredili tudi izlet na Gorenjsko in Bled. Bili sta očarani nad vsemi temi lepotami in sta rekli, da doma o tem ne bosta molčali.

O samem kongresu sta se izjavili zelo pohvalno. Zelo jima je ugajala veličastna »Igra o božjem kraljestvu« in pa krasna povorka. Zelo sta tudi hvalili prelep sprejem njihovega primasa, kardinala Hlonda.

Ob slovesu sta povabili slovenske sestre na Poljsko.

Vsem Vigrednicam pošiljata prirčne pozdrave in kličeta »Do widzenia«.

Angela Zupančič:

V noči tihi . . .

*V noči tihi,
v noči brez sna
prisluškujem krikom srca . . .
Zastajajo dihi,
duša drhti —
ah spomini — pomladnih dni —
— to ste mi vi!?*

*Na licu mir,
v očeh radost,
naročje polno cvetja, —
o Mati, za Tvoj oltar
nosila sem ga slednjo nedeljo.*

A danes?! . . .

*Valovi življenja krog mene hrume
divji in kalni, —
v deželi daljni
moj čolnič vtopiti žele.*

*O Mati, ne daj, da omagam,
O Mati, daj mi, da zmagam!*

Marija Žnidaršič:

Sredi pustinje . . .

*Sama stojim sredi neskončne pustinje,
nikjer ni nobene poti,
niti sledu ni kake stopinje.
Nihče ni še hodil pred mano tod,
zato ni začrtana moja pot
in jaz zdaj ne vem,
v katero smer naj grem.*

*Slutim: Tam daleč nekje velika so mesta
in v njih je bela široka cesta,
lahkih korakov hitijo po njej ljudje,
v razkošju življenja se njihove misli gube.
O, ko bi mogla še jaz na to belo začrtano pot!
V smehu in pesmi bi svojo bol utopila,
in zvrhano čašo ljubezni do dna bi izpila.*

*Moj Bog, kako so blazne te sanje,
in jaz tako majhna, slabotna,
za hip zastrmela sem vanje.
Saj nimam, kamor bi glavo položila,
nimam nikogar, da bi ob njem se spočila ...
Vse hrepenenje, ki nekdaj vstalo je v duši,
v brezkončne dni se pogreza in ruši.*

Ljubljanski Kolodvorski misijon

Kadar čakamo na ljubljanskem glavnem kolodvoru na prihod ali odhod vlaka, lahko opazimo med vrvenjem potnikov na peronu gospodično, ki ima na rokavu belorumen trak z napisom »Kolodvorski misijon«. To je namreč mednarodni znak Kolodvorskih misijonov. Gospodična s skrbnim očesom opazuje, ali ne bo morda kje treba pomagati, svetovati itd.

Kolodvorski misijon v Ljubljani, ustanovljen 1932. leta, je danes že dobro znana ustanova tako v Ljubljani, kakor tudi v vseh krajih Slovenije. Pa tudi v drugih delih države poznajo naš Kolodvorski misijon.

Ker je Kolodvorski misijon po vseh večjih železniških postajah v inozemstvu splošno znana ustanova, se tudi inozemski potniki neštetokrat obračajo na Kolodvorski misijon v Ljubljani za najrazličnejše informacije.

Poleg službe na glavnem kolodvoru, oskrbuje Kolodvorski misijon tudi zavetišče z 10 posteljami, ki je namenjeno predvsem dekletom, ki pridejo v mesto iskat službe, pa so brez sredstev. Kolodvorski misijon jim nudi varno zavetje, dokler ne dobe službe. Zavetišče Kolodvorskega misijona je v Slomškovi ulici 1.

Kolodvorski misijon, ki je odsek Društva za varstvo deklet, naj bi predvsem nudil pomoč in varstvo dekletom, ki pridejo prvič v Ljubljano in ne vedo, ne kod ne kam. Nikogar ne poznajo, še manj pa poznajo nevarnosti velikomestnega življenja. Zato se dekleta z zaupanjem obračajo na glavnem kolodvoru na članico Kolodvorskega misijona, da svetuje glede službe, prenočišča itd. Pomaga pa Kolodvorski misijon vsakomur, ki je pomoči potreben.

Iz dnevnika, ki ga Kolodvorski misijon vodi, je razvidno, za kake službe in zaposlitve se naša dekleta zanimajo. Vsega obžalovanja vredne so one, ki jih brezvestni ljudje preslepe, da se odločijo za službo pe-

vačice in podobno. Za tako službo iščejo čestokrat mladostna dekleta. Prav sedaj se nahajata v zavetišču Kolodvorskega misijona dve deklici, še napol otroka v 14. in 15. letu, ki sta na čuden način bili poslani v Ljubljano, ena iz Hrvaške, ena iz Vojvodine. Starejša je bila poslana v Ljubljano, da bo v nekem javnem nočnem lokalu služila kot pevačica. Kolodvorski misijon jo je v zadnjem hipu otel. Preden je bila poslana v Ljubljano, je v neki vasi, blizu Zagreba služila kot pastirica. Deklica še ni bila niti pri spovedi, niti pri prvem sv. obhajilu, pa tudi ne pri birmi. Ko je Kolodvorski misijon stopil v stik z njenimi starši, ki živijo v bedi in pomanjkanju, je takoj poskrbel, da je deklico g. misijonar pripravil za sprejem sv. zakramentov. V četrtek 3. avg. ji je prevzvišeni g. škof dr. Rožman v svoji kapeli v škofijskem dvorcu podelil prvo sv. obhajilo in sv. birmo. Naša slika nam predstavlja to deklico kot prvoobhajanko in birmanko z boterco gospo Podgornikovo, soprogo načelnika kr. banske uprave, ki je zastopala obolelo predsednico gospo Golia, soprogo predsednika apelacijskega sodišča. — Kolodvorski misijon bo deklici preskrbel primerno službo in se je tudi pobrigal, da se bo naučila brati in pisati. — Kolodvorski misijon se na tem mestu prav iskreno zahvaljuje vsem blagim dobrotnikom, ki so za deklico, ki ni imela skoraj kaj obleči, prispevali blago ozir. obleko. Vsem Bog plačaj!

PRED NOČJO

Od križa sem prišlo je naročilo,
da vsem, ki trkajo na dver,
odprto bo in odpustilo
vse, še preden se stori večer.

Stopamo k durim te skrivnostne hiše,
koraki plašni motijo svetost.
Pred nami trudnim solze briše
in v srca vsaja jim krepost.

Boš tudi v nas zrahljal vse spona greha,
ko smo stopali čez sveti prag
in spremljal nas bo bridkega nasmeha,
ko čelo polno bo srebrnih srag?

Že Stvarnik na zatonu slike riše.
Oh, da brez mučnih sanj bi spali zadnjo noč!
Trudno srce o življenju zadnje vrste piše,
On le bere in odpušča, v srce vsaja moč.

J. Gerely - Raša Mastnak:

Izobraženo dekle

(Nadaljevanje.)

Predstavljanje.

Če hočeš občevati z ljudmi, jih moraš spoznavati. To se prvič zgodi tedaj, ko se z do sedaj neznanim predstavita drug drugemu. To pa ni prazna formalnost (zunanost). Navadno se to dogaja, da tebe, ki si mlado dekle, starejša gospa ali gospodična seznanj z nekom, ki ga do tedaj še nisi poznala, ker nisi imela prilike priti z njim v dotiko. Gospa imenuje samo ime in morebiti še mesto ali kraj, kjer oni navadno živi, in s tem meni, da je predstavljeni že toliko znan, da ga po imenu in stanu poznaš in z njim občuješ; kajti s tujimi ljudmi nikoli ne občujemo. Ker si torej ti mlado dekle, pridejo za predstavljanje največ mlada dekleta in mladi ljude sploh v poštev. Imenovati pa je seveda treba tudi tvoje ime, da tudi drugi tebe poznajo. Predstaviti je treba mlajšo starejši in gospoda gospodični.

Predstavljanje bi se torej glasilo:

Dovolite, da vas med seboj seznanim: gospodična Kovačič (mlajša)
— gospodična Mavec (starejša).

Če razlika v starosti ni posebno velika, ni tako važno, katero ime se prej imenuje. Tista oseba, ki je to predstavljanje uvedla, pomaga nekoliko, da se razvije pogovor med novima znankama, potem šele ju zapusti.

Če ti je predstavila mladega gospoda, ni imenovala tvojega imena posebej, ker je najbrž že prej povedala, kdo si, in je morebiti sam izrazil željo, da ti ga je predstavila. Zato tudi tebi ni treba imenovati svojega imena, dasi se tudi to navadno dogaja.

Mladih gospodov, ki so ti bili predstavljeni, nikoli ne imenuj ali kliči s krstnim imenom, ker bi bilo to preveč domače. Nagovarjaj jih vedno: gospod Kalan, gospod Pivko. Če ima kdo izmed njih tudi še poseben naslov, kakor: doktor, ravnatelj, svetnik, ne pozabi tudi tega imena, kadar ga nagovoriš.

Drugače pa predstavljajo mlado dekle naprej poročenim gospem, četudi so mlajše, in tudi starejšim gospodom.

Kako podajaš roko.

Onemu, ki ti je bil predstavljen, podaš roko. Če si bila pa ti predstavljena, pozdraviš novega znanca z lahnim naklonom glave, če si pa še šolarica, s poklonom, in počakaš, da ti ponudi roko.

Ne podajaj roke okorno, nego primi rahlo njegovo, a le za trenutek. Če premočno stisneš roko, si lahko gospod domišlja, da ga vabiš k plesu.

Roko v rokavici podaj le takrat, če ima tudi drugi rokavico na roki. Da bi pa oba z največjo naglico in največkrat tudi z največjo nerodnostjo slačila orokovičeno roko za pozdrav, je pa smešno, četudi se prav v zadnjem času pogosto dogaja.

Poljub roke.

Poljub roke ni prav domač. Morebiti so starejše gospe, ki ta znak spoštovanja rade sprejmejo od mladih deklic. Zato lahko pustiš to stvar pri miru in le v izrednih primerih poljubiš roko, če poznaš, da je to dobrodošlo.

Kako v družbi najdeš svoj prostor.

Ako ne morejo mlada dekleta, ki v družabnih oblikah še niso dovolj poučene, najti človeka, s katerim bi se razgovarjale, ne vedo od zadrege, kaj naj počno. Zato se po predstavljanju priključi znancu, da ne boš sama.

Sedi, ko že starejši sede. Potem se nikar ne zibaj na robu stola; že to kaže tvojo zadrego. Mnogo lepše in dostojnejše je, če nog ne križáš.

Prizadevaj si, da se popolnoma umiriš v vseh svojih gibih. Prevelika nemirnost mladih deklet je največkrat vzrok prevrnjenih stolov ali razbitih vaz. Mirno in varno pa se boš obnašala, če čisto dobro veš, da se to, kar nameravaš, res spodobi. Tudi v tem, kakor v vsem drugem, napravi vaja mojstra.

Tikanje.

Pri nas tikajo mlada dekleta le sorodnike, sošolce in sošolke, sploh že znane mlade ljudi kar z doma. Pri novem poznanstvu prične tikati starejša.

Kramljanje.

Umetnost kramljanja se ne da naučiti iz knjig. Neguj svojega duha, beri resne knjige, ki so res branja vredne, poslušaj pogovore resnih ljudi, opazuj življenje z odprtimi očmi in kritičnim mišljenjem. Ako si na ta na-

čin pridobila dovolj vsebine za svojo dušo, potem boš tudi našla vedno primerno snov za pogovor. Le prazne glave ne najdejo razen mode, navadnih čenč, baharije in opravljanja nikake snovi za pogovor.

Ne govori mnogo o sebi! To naj ti bo glavno pravilo. Večkrat se zgodi, da celo resni ljudje, ki pripovedujejo dogodke iz svojega doživetja, postanejo bahavi. Mlado dekle naj v družbi starejših nikoli preveč ne govori. Slabo vzgojo bi pokazala, če bi stalno hotela imeti besedo.

Pripoveduj pa vedno to, kar si hotela povedati! — Čudiš se, kaj-ne, da ti to pravim. Pa ne brez vzroka. Dogaja se pogosto, da nekdo v družbi pripoveduje dogodek, a se izgubi na razna stranska pota, da končno ne ve več, o čem je govoril in poslušalci seveda še mnogo manj. Ko pripoveduješ, opazuj svoje poslušalce. Kakor hitro opaziš, da te ne poslušajo s prvotnim zanimanjem, s primernim zavinkom končaj. Ne reci pa: Saj vidim, da vas to več ne zanima!, ker bi poslušalce s tem silila k poslušanju in bi ti zdaj prav gotovo ugovarjali in te tako prisilili, da bi morala še pripovedovati.

Pripoveduj pa samo z usti; z rokami miruj!

O drugih ljudeh, zlasti onih, ki niso navzoče, govori zelo malo! Pa še tisto malo naj bo le dobro. Odsotne opravljati je bojazljivost, ker veš, da se odsotni ne more braniti; ob njegovi prisotnosti pa bi ga najbrž pri miru pustila.

Telesnih in duševnih pomanjkljivosti v družbi ne smeš nikoli omenjati, ker ne veš, če koga ne žališ, ali ga vsaj ne vznemirjaš, ko domneva, da misliš nanj! Ako pride v tvoji navzočnosti pogovor na tir, ki omadežuje spodobnost ali žali dober okus, pokaži brezobzirno, da ti ni prav. Tukaj se ti res ni treba sramovati. Ako se zgodi to med dekleti tvoje starosti, vprašaj naravnost, če ne najdejo boljše snovi za pogovor. Ako to ni zaleglo, ne govoriči, ampak pojdi mirno proč! Ako pa se to zgodi v družbi starejših, obdrži svoje mnenje zase, vstani in si poišči drug prostor!

Dekleta med seboj.

Pridi, sestra, sesti hočeva v sredo dekliške družbe in poslušati, kaj govore.

»Ti, ali si videla, Sonjo? Joj, cela dama!«

»No, ni take sile; le dela se tako! Če govoriš z njo, je pa cel otrok!«

»Ampak, Milenka na ledu je pa res sijajna. Le njena obleka je staroverska, hahaha.«

»Aaj, Mitja je pa res grozno lep! Ali si ga videla? Jaz ga ne morem pozabiti!«

»Ah, jaz obožavam I. I. (filmskega igralca!) Za pojesti je sladak!«
In tako dalje ...

Zdaj pa prisediva v bližino onih-le dveh, ki sta se čisto oddaljili od drugih. To že samo na sebi ni olikano, pa vendar le poslušajva!

»Veš, pa sem se kar skregala z njo. Kaj pa misli, da se bom pustila takole ...«

»In če ima tak jezik, kdo se bo pa pustil obirati? Jaz že ne!«

Kaj-ne, sestra, od tega imava že dovolj. Boljše vsebine najbrž do jutri zjutraj ne pričakava. Sva pa pridobili na nekaterih prav »izbranih« izrazih!

Govori slovensko!

Ne vem, kako sodiš o načinu govorjenja. Najraje bi slehernemu Slovincu položila na srce: *»Govori lepo in pazi na lepo izrazitost našega jezika! Sicer naše lepe slovenščine kmalu ne bo več!«*

Če doslej nisi pazila na to, kako govoriš, mi danes takoj obljubi, da boš odslej budno pazila na svoje in drugih govorjenje! Prav je in dobro, če govoriš tudi druge jezike, toda v naš prelepi materinski jezik ne mešaj tujk in ne pači domačih besed! Krepih izrazov domače govorice ne izmaliči! Tudi ne pretiravaj v izrazih, ker to ne olepša tvojega govorjenja! Posebno se varuj dveh skrajnosti, s katerima hočeš povečati učinek svojega izraza; n. pr. grozno lepo! To je nekaj nemogočega: Če je lepo, ne more biti grozno. Pravtako: strašno dobro, neizrečeno priazen, neskončno velik i. t. d.

Če ti je moderna družba že pokvarila pravilni izraz v govorjenju, da več ne veš, kaj je prav, vzemi v roke našega Finžgarja ali katerega izmed naših dobrih priporočnikov! Od njih se zopet nauči čiste slovenščine!

Kramljanje z mladimi ljudmi.

Rada bi ti pokazala, sestra, kako govore mlada dekleta z mladimi moškimi, če jih hočejo pritegniti. Skoro vsaka izgubi pri tem svoje navadno naravno vedenje in dobi tuj, nenavaden način vedenja, celo besede drugače poudarja, kakor sicer. Govori čisto drugače kot sicer, glasno, hitro in olepšano in se smeje brez vsakega vzroka. Ta smeh je rezek, vse prej kot naraven; oči, glava, roke se sploh ne umirijo. Ta nemir bi dal misliti, da prav res ne ve, kaj dela. Če si kdaj videla ta igralni nastop, sem prepričana, da ga ti sama ne boš hotela nikoli vprizoriti. Še dobro, če se nisi prav zdaj na ves glas smejala, tako smešno je bilo.

Vsekakor bi ti priporočala, da opazuj druge ljudi, kako govore, da se boš naučila! Pri drugih zapaziš napako mnogo hitreje, kakor pri sebi. Važno pa je, da se iz teh napak učiš.

Povedati pa ti moram ponovno, da sva tudi midve zagrešili, ker sva prisluškovali pogovoru dveh deklet, ki sta hoteli biti sami. Sicer sta tudi oni dve napravili napako, ker sta se ločili od ostalih, toda najino prisluškovanje je bilo še slabše. Zapomni si, da tega ne boš nikoli storila v resnici!

Morebiti imaš sedaj že dovolj od družbe, ali te čaka doma kako važno delo. Kolikor se le da, ne moti drugih zaradi tega. Ako moraš res prej iti, kakor drugi, poslovi se samo pri gospodinji ali prijateljici, ki te je povabila, in se neopaženo odstrani.

Ako te pospremi prijateljica, ne postajajta zunaj in ne prisluškujta pogovoru pri vratih. Če res moraš iti, potem tudi pojdi; ne delaj pa s svojim odhodom nikakih posebnosti! Morebiti pa le čakaš, da bi te pregovorili, da

ostaneš? Sama najbolje veš, koliko časa imaš; ko ta preteče, pojdi in se ne obotavljaj!

Obiski.

Prvi obisk ne sme dolgo trajati; kvečjemu deset minut. Tudi se ne zadrži dolgo na obisku, če opaziš, da se pripravljajo na odhod ali da koga pričakujejo. Tudi pozdravni ali sožalni obiski so kratki. V obeh primerih pazi na to, da se bo izražalo priložnostno razpoloženje ne samo v besedah, ampak v vsem obnašanju. Ako je naše veselje ob sreči drugih in naša žalost ob njeni izgubi resnična, nam ne bo treba iskati primernega načina vedenja in govorjenja. Daljnim znancem lahko rečemo v navadni obliki: »Iskreno čestitam!« ali »Moje iskreno sožalje.« Toda mnogo več je vredno, če znamo najti v slovarju svojega ljubezni in dobrote polnega srca resnično tople besede našega soveselja ali sožalosti. Resnično sočustvovanje daje ob pravem času tudi pravo obliko.

Točnost.

Če smo povabljeni h kosilu, k južini ali večerji, bodimo točne! Prav me moramo v naših krogih odpraviti nevljudno zamujanje po pol ure ali celo uro! Kar se dogovorimo, naj drži! Vsi ljudje naj vedo, da smo mlada dekleta res točna!

Opravičenje.

Kljub temu pa se lahko zgodi, da se nepričakovano pokaže ovira. Če izvemo to pravočasno, vsaj en dan prej, potem se opravičimo, da ne moremo priti. Če pa nastane ovira šele v zadnjem hipu, pa naj ti ne bo škoda za par dinarjev za brzojavko ali telefonsko poročilo ali tudi, da pošlješ sla in sporočiš, da ne moreš priti. Saj se včasih pokvari vse, še tako dobro razpoloženje v družbi, ako pričakujejo koga — zastonj.

Če dobiš goste.

Ako si koga povabila, pripravi vse že naprej, da se potem lahko nemoteno gostom posvetiš. Že kot mlado dekle se navadi, da boš potem kot gospodinja lahko mirno ostala med gosti in ne boš vedno z eno nogo pripravljena na skok, da še to ali ono prineseš, kar si prej pozabila, ali da se izgovarjaš z neslanim izgovorom, da imaš služkinjo šele kratek čas in moraš pogledati, če bo vse naredila. In tako bi večji del časa ostala proč od gostov. Služkinja, najsi že bo kuharica, sobarica ali samo postrežnica, se bo prav gotovo držala tvojih navodil, če si jih ji le dala pravilno in o pravem času.

Ako imaš več gostov naenkrat, imej opravka z vsemi enako. Nihče se ne sme ločiti z enim ali dvema gostoma od druge družbe, najmanj pa gospodinja.

Ne pripusti razgovora golemu slučaju; lahko se zgodi, da postane dolgočasno; to pa nikoli ne sme. Saj poznaš stvari in dogodke, ki zanimajo tvoje goste; napelji pogovor v to smer! Že ko goste vabiš, misli na to, da bodo prišli skupaj ljudje, ki se dobro razumejo.

Gotovo si že opazila, da k nekaterim družinam gostje vedno radi gredo, druge pa obiskujejo le neradi in s prav malim veseljem, ker slutijo, da bodo imeli dolgočasen večer. V prvi vrsti je gostitelj tisti, ki privlači ali odbija. Vse razpoloženje je od njega odvisno.

(Dalje prihodnjič.)

Deklica na tuje gre...

Drage sestre!

Ohrid, junij 1939.

Zazdelo se mi je potrebno, da Vam napišem nekoliko vrstic z ozirom na želje mnogih izmed Vas, da bi si našle kje v svetu kakršnokoli službo in odšle z doma. Zdi se mi, da nikdar zadosti ne poudarjamo: Nikar od doma, nikar izven meje slovenske zemlje, če te k temu ne sili res upravičena nuja za obstanek! — Zdi se mi, da so te besede, ki jih izrekajo in podčrtavajo izkušeni ljudje, vzete pri dekletih kot nekaj brezpomembnega, preko česar se lahko gre mirne vesti brez kakršnekoli odgovornosti. Vendar temu ni tako. Vsak človek za svojo trmo odgovarja sam. — Da, ko pa je tako prijetna misel: Šla bom nekam daleč, kjer me ne bo poznal nihče, in tam se bom lahko oblačila po mili volji in delala, karkoli bom hotela. — In glejte, dekleta, ravno to je največkrat edini vzrok, da tiščite v svet. Ali je to sploh kakšen opravičen razlog, ki bi ga človek sploh lahko zagovarjal!? Ne. In kaj naj reče človek takemu človeku v uteho, če ga zgrešeno življenje po nekaj letih blodnega tavanja vrže na domačo obalo? Za tak konec ni besedi za uteho. Tak konec je kvečjemu za vzgled tistim, ki nameravajo posnemati začetek takega konca, ali bolj jasno povedano: ki jih vleče v svet edino le želja po svobodi in nevezanosti na ljudi, ki hočejo stalno držati »kontrollo« nad njimi. Dekleta draga, človek je človeku angel varuh. Marsikdaj bi človek naredil nekaj, kar ne bi bilo čisto po vesti, pa tega ne stori zgolj iz razloga, ker noče radi tega ali radi onega. Človek je po svoji naravi nagnjen bolj k hudemu kakor k dobremu. Naravno je, da v njem prevladuje želja, da bi se otrešel gospodstva nad seboj in da bi lahko počel, kar bi se mu zljubilo. Če čuti gospodstvo nad seboj, se zdi sam sebi kakor suženj. In kaj mislite, kako se počuti, če je popolnoma sam in lahko počenja, kar se mu zljubi?

Počuti se izborno. Ljudje pa, ki opazujejo in gledajo življenje globlje, pa zmajujejo in si mislijo: Glej, kako je ta revež suženj svoje strasti. — Bodisi, da se vdaja pijači, žena da je suženj vihrave mode itd. Kdaj pa je potem človek sam svoj gospod? Edino in v vsakem slučaju samo tedaj, če zna v vsakem pogledu obvladati samega sebe, če zna vse svoje želje in vsa svoja hotenja naravnati tako, da ni življenje njegove duše v nevarnosti. Torej, če hočete biti svoj gospodar, naj Vas ne vabi želja, da bi se ognile domačim izpred oči. Že s samo mislijo na to škodite svoji duši. Pripravljate pot uresničenju slabih nagnjenj v sebi, ki se sicer zdijo nedolžna in sladka, pa so v resnici daleč od tega. — Veter naredi iz male iskre ogenj in prilika iz malega čustva ubijalca. — Človek je le preveč suženj prilik, trenutka. Zato je prvo in najvažnejše: ne siliti vanje! Kdo je človeku porok, da bo zmagal vabe življenja, če se naenkrat znajde nekje čisto sam in ga napolnjuje zavest, da ni nikjer nikogar, ki bi ga poznal in tehtal njegova dejanja!? Vabe pa so tako zamamne in krik slabega v človeku tako močan! In za vsak prestopek sledi kazen prej ali slej. Vsaka krivica na svetu se maščuje, ker je tak zakon božji, in krivica storjena duši ali telesu, ki je tempelj Sv. Duha, vpije do neba.

Zelo bi želela, da ne bi teh mojih besed vzele za pridigo, ki gre skozi eno uho noter in skozi drugo ven, temveč, da bi jih vzele kot nekaj, kar pride iz duše, iz srca, zgolj iz želje, da bi izkušnje težkega življenja po službah v tujem svetu prihranila vsem tistim, ki niso kakor sv. Tomaž, in ki ne verujejo šele potem, ko se že na lastni koži prepričajo o učinku in je prepozno.

Bodite dobre in iskrene učenke svojim učiteljem življenja!

Milka.

Draga Nadica! Odgovoriti bi Ti bila morala že pretečeni mesec, vendar se mi to ni posrečilo. — Dobila sem Tvoje pismo in Tvoje »Spomine«. Priobčili jih bomo v »Vigredi«, kakor hitro bomo utegnili. Napisala si jih dobro in človeka zajame iskrenost, ki veje iz njih. Se vidi, da si globoko doživljala težko usodo svoje mladosti, in da si jo prav doumevala. Veruj, da je to za človeka mnogo in dragoceno, saj ga vsa razočaranja, ki jih nosi življenje s seboj, ne morejo vreči s tira, če je že izza mladosti oborožen z izkušnjami, ki mu jih pripravlja neprizanesljiva usoda.

Vseskozi sem mislila, da si Belokranjica, dokler mi »Spomini« niso odkrili, da nisi. Gotovo iščeš službo? Imaš kaj upanja? Piši še kaj. Prav prisrčno Te pozdravlja Tvoja Marija.

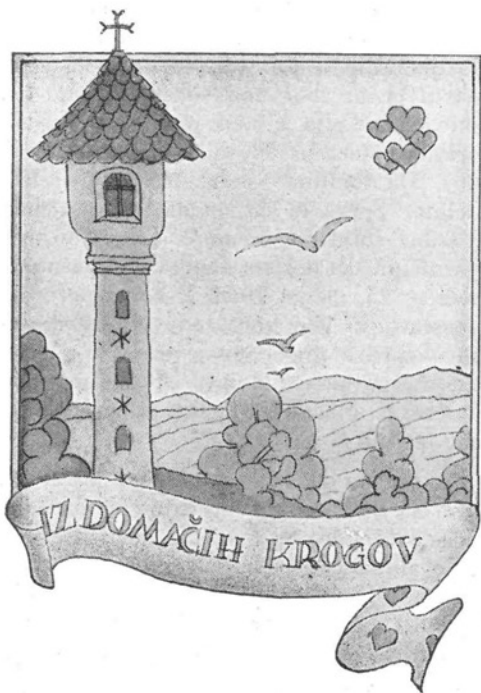
B. C. Triglavski: Vaš prispevek prejeli: odgovor ob priliki.

Pozdrav Micki Krumpakovi in ostalim, ki so poslale svoje pesmice, pa še niso prišle na vrsto. Treba bo piliti, piliti . . . Čas pa neznansko beži, morala bi ga prijeti, oziroma znati prijeti za pravi konec, da bi vsaj za nekaj ur na dan obstal, in da bi človek lahko nekaj naredil. — Tudi tiste moje prijateljice, ki se potikajo nekje po Angliji, Franciji, Holandiji in ne vem še kje, so kar obmolknile, pa ne vem zakaj. Rada bi jih spomnila na obljube, ki so obetale dolga pisma, in širši krog nas enako mislečih in hotečih. Ali bo kaj?

Upanje. Zanima me, kako se počutite. Upam, da dobro. Je življenje zdaj kaj drugačno? Gotovo. Saj vsak težji dogodek v življenju usmeri človeka, četudi samo za spoznanje, v plemenitejši tok. Pozdravljam! Marija.

Gdč. Ana Sevcnik, Mežica pri Prevaljah, Vila Lider ima večjo množino različnih rabljenih poštних znamk. Rada bi jih zamenjala, ker zbira znamke v svojo zabavo. Filateliste in filateliste naj se obrnejo nanjo!

*

Marijini prazniki v celem letu. Marija B., V. n. v. Na Vaše vpranje, kje bi mogli

zvedeti, koliko in kateri so Marijini prazniki v celem letu, Vam jih tu objavljamo, kakor smo jih brali v glasilu Marijinih družb: 23. januarja: Marijina zaroka; 2. februarja: Svečnica; 11. februarja: Lurška Mati božja; 25. marca: Marijino oznanjenje; navadno konec marca ali v začetku aprila, na cvetni petek: Marija sedem žalosti; 26. aprila: Mati božja dobrega sveta; 14. maja: Mati človeškega rodu; 20. maja: Marija, kraljica apostolov; 24. maja: Marija, pomočnica kristjanov; 31. maja: Marija, srednica vseh milosti; 9. junija: Marija, Mati božje milosti; 17. junija: Srce Marijino; 27. junija: Marija, Mati vedne pomoči; 2. julija: Marijino obiskovanje; 9. julija: Marija, Kraljica miru; 16. julija: Karmelska Mati božja; 22. julija: Marija, Mati usmiljenja; 5. avgusta: Marija Snežna; 13. avgusta: Marija, pribežališče grešnikov; 15. avgusta: Marijino Vnebovzetje; 23. avgusta: Sedmero veselja Marijinega; 26. avgusta: Marija, zdravje

bolnikov; 3. septembra: Mati božjega Pastirja; 8. septembra: Marijino rojstvo; 12. septembra: Ime Marijino; 15. septembra: Žalostna Mati b.; 24. septembra: Marija, rešenje jetnikov; 7. oktobra: Kraljica sv. rožnega venca; 11. oktobra: Materinstvo Device Marije; 16. oktobra: Čistost Dev. Marije; 22. oktobra: Marija, zavetje umirajočih; 5. novembra: Devica Marija, priprošnjica; 13. novembra: Varstvo Device Marije; 19. novembra: Mati božje previdnosti; 21. novembra: Marijino darovanje; 27. novembra: Marija čudodelne svetinje; 8. decembra: Brezmadežno spočetje; 10. decembra: Lavretanska Mati božja; 18. decembra: Marijino pričakovanje.

Marija:

OB SVITU IZVOLJENEGA POKLICA

»Mati, boš li sprejela ta cvet, ki Ti ga želim pokloniti?

Bo li po volji Ti korak, ki ga hočem nastopiti?

Oglasi se, daj vsaj eno znamenje otroku svojemu, ki je v dvomu...

Čutim Tvojo voljo, spoznam, da v duši sami se odloči naj slabotna moč revnega srca, naj sama izlušči jedro pravega spoznanja...

Ker le takrat bo sreča popolna, hrepenenje nasičeno, utrip srca umirjen...

Veš, o Mati, kaj je potrebno v onih odločilnih trenutkih, zato si po Svoji dobrotljivosti tudi vsega tega podarila Svojemu zapuščenemu, a tako srečnemu otroku.

Prosim Te, ne zapusti, blagoslovi in podpiraj ga še nadalje, saj bo tako potreben Tvoje pomoči v poklicu, kamor se po navdihnjenju božjem odpravlja...

DEKL. KROŽEK RADEČE PRI ZIDANEM MOSTU

Po dolgem času se spet oglašamo, da po-kažemo, da še živimo. Nimamo sicer kaj posebnega poročati, a kljub temu ne držimo rok križem. V preteklem letu smo si oskrbele kroje, se udeležile mladinskega tabora v Ljubljani in vseh javnih nastopov v naši bližini. Zlasti pa smo se potrudile za naš domači prosvetni tabor, ki je bil lani v juliju in je krasno uspel.

V jeseni smo imele zdravstveni tečaj, igro »Rdeči površnik«, Miklavžev večer za naraščaj, prosvetne večere itd. Lepa prireditve je bila tudi »Materinska proslava« z dolgim sporedom: prizori, deklamacije, petje, najbolj pa je ugajala »Trnjulčica«, ki so jo vprizorile gojenke.

Tako nam čas v rednem delu hitro poteka. Pohitele smo na Mladinski tabor v Mariboru in še bomo kam drugam.

Pred kratkim nas je zapustila naša predsednica, ki je bila zelo delavna in odšla v službo. Želimo ji obilo uspeha. Me pa hočemo s podvojeno močjo nadaljevati delo.

DEKLIŠKI KROŽEK — GORNJI GRAD.

Iz vseh krajev širom naše lepe domovine prihajajo v »Vigred« poročila o gibanju med slovenskimi katoliškimi dekleti. V dokaz, da tudi v gornji Savinjski dolini ne spimo, Vam hočem na kratko orisati delovanje gornjegrajskega Dekliškega krožka.

Dočim so po nekaterih krajih Slovenije Dekliški krožki že dalj časa plodno delovali, pri nas — ki smo bolj v kotu — katoliška dekleta nismo imela svoje organizacije. Zato je bil v januarju 1938. ustanovni občni zbor pod vodstvom gđc. Leskovšek iz Celja, ki nam je v lepih besedah orisala pomen in delovanje Dekliških krožkov. Da dohitimo ostale, smo brž pričele z delom. Sprva je šlo seveda bolj nerodno, a trdna volja vse premore. Tako smo tudi gornjegrajska dekleta imela svojo prvo prireditev 25. marca 1938. l. kot materinsko proslavo, ki je v občo zadovoljnost deklet in občinstva prav lepo uspela. V mesecu maju smo priredile igro »Prisegam«, od katere so gledalci istotako odhajali prav zadovoljni.

Akoravno naš kraj ni posebno bogat, pa smo si vendar nabavile kroje in narodne noše za članice ter kroje za mladenke. Sodelovale smo na mednarodnem mladinskem taboru v Ljubljani. Obiskovale smo v večjem ali manjšem številu druge prireditve, kakor: tabor na Ljubnem, v Braslovčah i. dr. Iz vsake izmed teh narodnih manifestacij smo se vračale znova oživljene ter navdušene za našo narodno in katoliško stvar. Vse, kar je lepega, čistega in plemenitega.

Gospodinjski tečaj na Studencu pri Sevnici od 9. jan. do 20. marca 1939.

nitega, mora spoštovati verno in zavedno slovensko dekle. Živeti za dom, Boga in narod, to naj bodo smernice in cilji vsake članice dekliškega krožka.

Tudi letos smo na praznik Marijinega oznanjenja priredile lepo uspelo akademijo, združeno z materinsko proslavo, seveda v večjem obsegu kot lani. Z deklamacijami, simboličnimi in prostimi vajami ter par prizorčki smo proslavile naše mamice. Sodelovale smo članice in mladenke v krojih in narodnih nošah. Za spomin smo se tudi fotografirale.

Pa ne samo v besedah, tudi v dejanju pokazimo, da smo res dobra, poštena slovenska dekleta. Sestram doma in drugod pa kličemo v imenu našega krožka: Bog živi!

D. KROŽEK LOČE PRI POLJČANAH.

Mlad je naš krožek, a precej agilen. Redno se zbiramo k mesečnim sestankom, kjer nas naša hudomušna Ančka pogosto zabava s kako prigodnico. Gojimo tudi lepo petje, deklamacije in govore. Največkrat govorimo na sestankih dekleta same. Č. g. duhovni voditelj nam sestanke samo ob koncu zabelijo s kakim ocvirkom, ki je resnega, pa tudi šaljivega in še svarilnega značaja, kakor nam je pač za življenje po-

treben in kakor ga znajo samo oni podati. Telovadimo pa tudi. Ne sicer vse, a kdor pregleda te, spozna nam glavo in srce. Letos smo celo tekmovali. Telovadkinje so si nabavile tudi kroje. Upamo, da bodo tudi ostale začele hoditi k telovadbi in si bodo nabavile kroje. Krožek šteje namreč 35 članic. To vam je »živžav«, ko se zberemo k sestanku ali telovadbi. Saj mladost mora biti vesela. Zato smo pa mlade, zdrave in vesele! In take ima še Bog rad. Tudi mladenke vabimo v svoj krog, da bomo, ko odrastejo, imele v krožku kaj prirastka. Po zimi pa se poskusimo tudi na gledaliških deskah in skupaj z brati iz fantovskega odseka priredimo kako lepo, poučno in vzgojno igro. Tako životarimo. Ko se prvič danes oglašamo v Vigredi, kličemo vsem sestram širom Slovenije prav sestrski: Bog živi in še na svidenje!

Predsednica.

NIŠ

Katoliški živelj v Nišu obstoja že več desetletij, docim niška katoliška župnija datira od l. 1883. s cerkvico, ki je iz navadne hiše z dozidavanjem postala hiša božja.

Ta cerkvica pa je vsled slabe konstrukcije, raznim dozidavanjem, ako dodamo k

k temu še zob časa, že v tako slabem stanju, da je nevarnost, da se sama podere. Vsako popravilo bi bilo nemogoče.

Razen tega je v zadnjih letih velik dotok katoličanov, med njimi Slovencev, tako da ta mala cerkva tudi v tem oziru ne zadošča potrebam vernikov.

Slovenci, katoličani sploh, ki žive v Nišu, daleč od svojih dragih, najdejo pač edino tolažbo v cerkvi, kjer v molitvi črpajo moči za svoje težko delo. Zato je cerkveni odbor odločil, vsled potrebe, ugleda in ponosa vseh vernikov in katoliške cerkve sploh, zidati novo cerkev.

Vsi katoličani mesta Niša so z navdušenjem sprejeli sklep cerkvenega odbora in tudi žrtvovali po svojih močeh kar največ, vendar ta denarna sredstva še ne zadoščajajo za ostvareitev započete akcije.

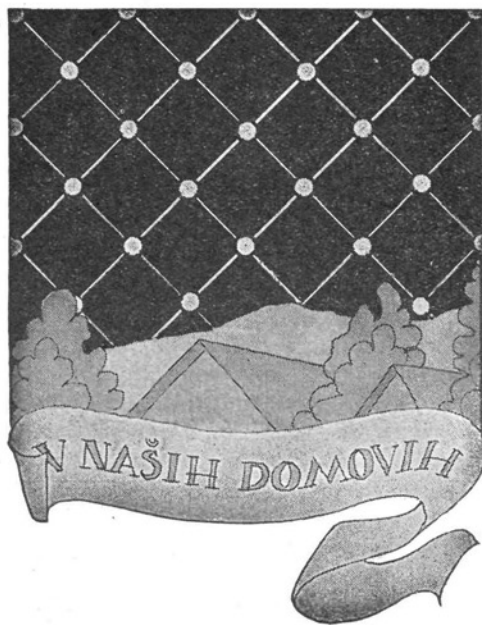
Obračamo se s tem pozivom na vse naše brate in sestre Slovence, ki upamo, da nas bodo razumeli in s svojimi dobrovoljnimi prispevki podprli to našo akcijo in na ta način pomagali zidati katoliško cerkev v Nišu.

Prepričani smo, da se boste temu našemu odzivu dobrotno odzvali, mi pa bomo smatrali, da je vsak Vaš najmanjši prispevek dan od srca in bomo srečni, če tudi daleč od rodne grude, da nismo prepuščeni sami sebi, ker naši bratje in sestre mislijo na nas in nam pomagajo.

Ta Bogu prijetna žrtev bo v procvit naše katoliške cerkve, pa tudi čast, veselje in ponos vseh katoličanov v Nišu.

Kdor daje cerkvi, daje Bogu!

Darove sprejema tudi uredništvo in uprava Vigredi.

KONZERVIRANJE ZELENJAVE. STERILIZIRANJE.

Steriliziranje zelenjave zahteva mnogo več pažnje kot steriliziranje sadja. To pa zaradi tega, ker vsebujejo zelenjave odpornejše bakterije. Zato segrevamo zelenjavo dalj časa in pri višji toploti in čez dva dni segrevanje ponovimo. Spore zelenjadnih bakterij se tudi po segrevanju še la-

hko razvijejo, zato je dobro, da segrevanje ponovimo.

Vsa zelenjava, ki jo mislimo konzervirati, mora biti sveža in brezhibna ter skrbno očiščena.

Da bodo pa zelenjavni shranci lepi tudi za oko, je treba zelenjavo pazljivo vlagati. Zato naložimo zelenjavo in sicer lepše kose naprej ob zunanji steni kozarca, potem šele napolnimo sredino. Fižolovo stročje n. pr. vložimo pokoncu ob kozarcu in potem izpolnimo še v sredi. Če imamo visoke kozarce, naložimo nato še eno vrsto fižola in sicer zopet ob zunanji steni in napolnimo kot prej. Šparglje ali beluše vlagamo z glavicami navzdol, da se nam ne zmečkajo, ko jih jemljemo iz kozarca. Kolerabice, korenček, peso itd. narežemo z zobčastim nožem v lepe oblike in skrbno vložimo.

Pri vsakem konzerviranju v patentnih kozarcih moramo posebno paziti, da kozarec natančno zapremo in natančno pritrdimo vzvode. Če se nam pri tem pokrov le malo premakne, uhaja zrak, kozarec se nam ne zapre in vse delo moramo ponoviti. Vzvode ali peresa odstranimo šele, ko so se kozarci popolnoma ohladili in takoj preiskusimo, če so vsi zaprti. Če pri kakem kozarcu ne drži pokrov, ga še enkrat pritrdimo in še 10 minut steriliziramo. Če se nam pa kozarec pozneje odpre, je pa bolje,

da vsebino porabimo, če je še v nepokvarjenem stanju.

Ko kozarec odpremo, moramo zelenjavo hitro porabiti ali pa ostanek ponovno sterilizirati.

V mestu nam je vse vrste zelenjava skoro vse leto na razpolago, zato bo mestna gospodinja svoje kozarce porabila raje za sadje, podeželski gospodinji pa nudi v poletnih mesecih vrt vsega v izobilju, pozimi ima pa le to, kar si je sama pripravila. Največ se vkuhava grah, stročji fižol, karfijole, kumare, gobe, šparglji. Lahko pa vlagamo tudi druge vrste sočivja, kakor: ohrovt, zelje, kolerabice, črni koren, korenje, peso itd.

Vso zelenjavo steriliziramo 40—60 minut pri 90°; čez dva dni pa 20 minut pri isti temperaturi.

Beluši in šparglji. Šparglje boš vkuhala le iz lastnega vrta ali od prav zanesljivega dobavitelja. Če se ti zde šparglji na trgu še tako lepi in zapeljivi, jih lahko pripraviš za obed, shranki se ti bodo pa gotovo pokvarili. Za vlaganje kupi le neoprano blago, ker pospešuje vsak dotik z vodo razkrajanje. Ko si šparglje prinesla z vrta, ali so ti jih pravkar narezane prinesli, se nemudoma loti dela, jih hitro in skrbno olupiš in pri tem že odbiraj po debelosti. Vlagaj jih v okisano vodo. Potem jih 3—5 minut prevri v slani vodi. Ne kuhaj vseh, če jih imaš veliko, v isti vodi. Ko boš opazila, da rjavi, vzemi svežo. Prejšnjo pa shrani, da jo boš vlila čez vložene šparglje. Ko si jih prevrela, jih ohladi v mrzli vodi, potem tesno vloži v kozarce in do vrha naliž z vodo, v kateri si jih kuhala. To pa zaradi tega, ker se voda pri sterilizaciji povre in ne bi pozneje dobro krila špargljev, ki bi porjavili. Vlagaj jih zelo tesno, ker se nekoliko ukuhajo in bi potem padli navskriž, kar ni lepo. Tudi po sterilizaciji naj stoje v kozarcu kot sveče. Steriliziramo 50 minut pri 90°, čez dva dni pa še enkrat 20 minut.

Stročji fižol. Vložen stročji fižol se rabi pozimi za omako ali za solato. Če ga hočemo pripraviti za solato, bomo stročje samo na obeh koncih obrezale. Vodo, s katero ga zalijemo, ne bomo samo solile, temveč tudi nekoliko okisale, ker bi bil fižol drugače preveč voden, kadar ga bomo pozneje rabile. Tudi bomo vmes na-

ložile vejice zelenega peteršilja in šalotko, da bo potem solata okusnejša. Za omako ali juho pa stročje narežemo na enakomerne poševne koščke, kakršne potem rabimo. Tako pripravljen in opran fižol skuhamo skoraj do mehkega v slani vodi. Potem ga damo v mrzlo vodo hladiti. Vodo, v kateri se je kuhal, pa postavimo nekoliko vstran, da se očisti ali ustali, ker jo rabimo pozneje za zalivanje kozarcev. Ohlajen fižol lično vložimo v kozarce in zalijemo do vrha. Steriliziramo pri 90° 60 minut, čez dva dni pa še enkrat, a samo 20 minut.

Grah. Nobeno zelenjavo gospodinje ne vkuhava tako rade kot grah. Pa tudi nobeni shranki se tako radi ne pokvarijo kot vkuhan grah. Zato moramo posebno pazljivo postopati, če hočemo doseči uspeh. Grah mora biti zanesljivo popolnoma sveže nabran in pravilno dozorel. Premalo zrel grah bi pri vkuhanju preveč upadel, prezrel bi se pa pokvaril. Že ko grah luščimo, si pripravimo dve posodi in vsa kakorkoli pokvarjena, premajhna in prezrela zrna izločimo. Dobro prebran grah skuhamo v mnogo slane vode skoraj do mehkega, ga odcedimo in še vročega napolnimo v kozarce. Kozarec med vlaganjem z robom večkrat potolčemo od mizo, da se nam vsebina lepše vleže. Vodo, ki se nam je med vlaganjem očistila, vlijemo čez grah in kozarec skrbno zapremo. Ne uporabljajmo slabih in krhkih gumijevih obročkov! Če niso v brezhibnem stanju, kupimo raje nove, ker bi se nam sicer pri vsej pazljivosti vkuhanje ne posrečilo in bi bila poznejša škoda še večja. Dobro zaprte kozarce vložimo v vročo vodo in steriliziramo 60 minut pri 90°. Po končani sterilizaciji vzamemo kozarce takoj iz lonca in jih postavimo na hladen prostor. Nekatere gospodinje pustijo kozarce v loncu, da se ohladi. Vendar je boljše, da tega ne storimo, ker se pri počasnem ohlajanju v vroči vodi kak kozarec slabše zapre. Če pa vroče kozarce izpostavimo hladnemu

Zaloga jajc za zimo.

Mnogo denarja si prihranite, a imate tudi pozimi vedno okusna jajca. Garantol se ne strdi, zato lahko jajca tudi naknadno dolagate. Uporabljajte torej **Garantol**.

V Garantolu se ohranijo jajca več kot eno leto.

zraku, gumijev obroček trdneje prime. Nevarnost, da nam kozarci počijo, ni velika, če pazimo, da v prostoru, kjer delamo, ni prepriha in kozarce postavimo na večkrat zložen prt. Tudi grah čez dva dni ponovno steriliziramo. Kozarce z grahom je treba večkrat pregledati. Če vidimo, da v vodi vstajajo mehurčki, se nam grah že kvari in ga je treba hitro porabiti. Ponovno steriliziranje bi bilo tukaj brezuspešno. Včasih se zgodi, da se na dnu kozarcev pokaže bela usedlina. Tak kozarec je tudi pokvarjen, čeprav je še vedno dobro zaprt. V prvem slučaju je vzrok premalo kuhan grah ali slabo zaprti kozarci, v drugem pa vedno kakovost graha samega, bodisi, da je bil prezrel ali kako drugače pokvarjen. Nekatere vrste greha so bolj močnate in se voda že med vkuhanjem ali pozneje skali. Tak grah je pa vseeno dober in vporaben. Grah zgubi pri vkuhanju svojo lepo zeleno barvo. Če se katera gospodinja hvali z lepo zelenim grahom, je to dosegla z zdravju škodljivimi dodatki, kakor je to modra galica ali podobno.

Gobe. Tudi gobe lahko steriliziramo v slani vodi. Kot vsako drugo sočivje morajo biti tudi gobe popolnoma sveže. Uporabljale homo le mlade gobe, ker imajo le te poln svojevrsten vonj, radi katerega so dragocen dodatek k raznim omakam in pastetam. Gobe damo za nekaj minut v mrzlo vodo, da se odmoči vsa nesnaga in jih potem dobro operemo. Nato odstranimo vse, kar je le nekoliko pokvarjeno, in jih zrežemo na listke. Zelo majhne gobice prerežemo samo čez polovico, da vidimo, če ni med klobukom in pecljem kaj črvčkov. Pri steriliziranju gob moramo biti še bolj pazljive, kakor če jih vlagamo v kis. Oster kis marsikaj zamori, kar bi se nam tukaj razvilo in vse pokvarilo. Pripravljene gobe prevremo v malo vode, ki jo pa ne solimo. Odcejene gobe vložimo v kozarce, vodo, kjer smo jih kuhale, pa solimo, opopravimo in še malo pokuhamo. Potem jo precedimo skozi moker prt in vlijemo čez gobe, da jih pokriva. Steriliziramo 40 minut pri 90°, čez dva dni pa še 20 minut.

Paradižniki. Paradižnike steriliziramo cele ali narezane. Če imamo dovolj kozarcev ali steklenic, pa steriliziramo tudi paradižnikov sok in paradižnikovo mezgo.

OGLEDALO VEČKRAT VARA,

če gre za zdravje zob. Tudi najbolj lepim, belim zobem grozi nevarnost zobnega kamna, ki opravlja svoje uničevalno delo na notranji strani zob. Če se hočete izogniti posledicam — omajanju in izpadu tudi najbolj zdravih zob — tedaj negujte svoje zobe redno s Sargovim Kalodontom. To je edina zobna krema v naši državi, ki vsebuje sulforicinoleat in uspešno deluje proti zobnemu kamnu.

Za cele paradižnike vzamemo male okrogle enakomerne sadeže. Zdrave, skrbno umite paradižnike vložimo v primerne široke kozarce in jih zalijemo s toplo prekuhamo slano vodo. Steriliziramo 25—30 minut pri 80°. Kdor hoče, paradižnike tudi lahko prej olupi. V sito naložene postavi najprej nekaj trenutkov v vrelo vodo, nato takoj v mrzlo in jih z nerjavečim nožem olupi. Za paradižnikovo solato narežemo paradižnike tudi z nerjavečim nožem na enakomerne rezine in vložimo v kozarce. Polijemo jih z dobrim razredčenim vinskim kisom in steriliziramo 15 minut pri 75°.

Za paradižnikov sok in paradižnikovo mezgo zrežemo oznažene paradižnike na majhne kose in jih brez vode postavimo na štedilnik. Na dobrem ognju jih stalno mešamo, da se skuhamo. Zelo radi se pripalijo. Zato je potrebno stalno mešanje. Če hočemo sok, paradižnike samo pretlačimo in napolnimo v steklenice ali kozarce. Za mezgo pa stresemo kuhane paradižnike na mokro krpo, ki smo jo pritrdile na nogah obrnjenega kuhinjskega stola, da se odcede. Vodo, ki se odcedi, porabimo za juhe. Ostale paradižnike pa pretlačimo skozi sito, še malo pokuhamo in napolnimo kozarce. Segrevamo 25 — 30 minut pri 75°.

Večina gospodinj pa paradižnikovo mezgo shranjuje v navadnih kozarcih. Zato jo je treba bolj gosto skuhati in primerno osoliti. Tudi ji zavarujemo površino kakor pri marmelah s salicilom, ki ga potresemo kar neposredno po mezgi. Posebno dobra je paradižnikova mezga iz surovih, samo skisanih paradižnikov. Oprane in očiščene paradižnike narežemo na rezine in naložimo v velik prsten ali dobro položen lonec. Vsako plast posebej solimo in vse skupaj nazadnje pokrijemo in obtežimo, kakor če pripravljamo kislo zelje. Čez

5—7 dni so paradižniki godni, da jih pretlačimo. Če se nam na vrhu naredi bela mrena, jo odstranimo. Tako pretlačen paradižnikov sok precedimo skozi moker, na stol privezan prtīč, kakor smo to že zgoraj omenile. Mezga naj se odteka 24 ur, da postane tako gosta kot pri kupljenih konzervah. Potem jo napolnimo v kozarce, potresemo s salicilom, zavežemo in shranimo.

VLAGANJE V KIS

Poleg steriliziranja, sočivje tudi vlagamo v kis in sicer predvsem male kumarce, strožji fižol in majhne gobice, posebno jurčke, sivke in lisičke.

Kumarce operemo, osolimo 24 ur in skrbno zbrisane vložimo v kozarce. Vmes nalagamo grozdno in višnjino listje, pehtran, koper, čebulo ali šalotko in kolesce hrena. Vse skupaj zalijemo s prekuhanim močnim vinskim kisom in zavežemo. Včasih se kis čez nekaj časa skali in ko se zopet očisti, ostanejo na kumarcah bele proge. Te moramo pri uporabi odstraniti, sicer so pa take kumarce popolnoma dobre, seveda dokler so lepo trde. Če so pa mehke, so pokvarjene. Potem pa gotovo kis, ki smo ga vporabile, ni bil dober. Če nas bele proge motijo, odpremo kozarec, kumarce umijemo in zbrišemo in zalijemo z novim prekuhanim kisom.

Stročji fižol pa prej skoraj do mehkega skuhamo, odcedimo in polijemo z zavretim kisom. Drugi dan ga odcedimo in vložimo, in sicer polagamo strožje v kozarcu počez. Vmes vlagamo zrna česna, šalotko, pehtran, lorber in poper. Potem pa zalijemo z drugim prevretim kisom. Prejšnjega pa porabimo za kisanje juh in omak. Površino kozarca lahko zavarujemo z oljem, ki ga za pol prsta visoko nalijemo na vrh.

V kis vlagamo tudi šalotke ali mlado čebulo. Zato šalotke ali male čebulice olupimo, vložimo v kozarce in polijemo z zavretim, a ohlajenim in osoljenim vinskim kisom.

KISANJE

Poleg steriliziranja in vlaganja v kis poznamo za shranjevanje nekaterega sočivja tudi kisanje. Najobičajnejše je seveda kislo zelje in kisla repa. Pri kisanju ohranja sočivje mlečna kislina, ki se tvori

med kipenjem. Sol, ki smo jo dodale zelenjavi, se s sladkorjem, ki ga zelenjava vsebuje, spremeni v mlečno kislino. Znano je, kako dragocena je mlečna kislina za našo prebavo in pravilno presnovo. Zato je napačno skisano zelenjavo pred uporabo prati in umivati. Če hočemo kisanje pospešiti, dodamo slani vodi, ki zelenjavo pokriva, žličko kislega mleka. Zelje, repo, pa tudi strožji fižol najprej narežemo ali naribamo, fižol na poševne koščke kakor za omako. Potem sočivje vlagamo in vmes solimo. Vsako plast dobro potlačimo, da izstopi na vrhu slanica. Pri zelju in repi zadostuje 4 dkg soli na kg zelja ali repe. Pri fižolu mora biti razmerje 1 do 10. Torej 10 dkg soli na kg fižola. Čez površino položimo najprej čisto krpo, pokrijemo s primerno desko in obežimo s skrbno umitim kamenjem. Ko opazimo na vrhu belo kožico ali kajn, jo odstranimo in kamen, desko in krpo očistimo. Vso kisavo shranjujmo na hladnem, zračnem prostoru. Paziti moramo, da je vedno pokrita s slanico. Kadar snažimo, moramo slanico doliti, če ne bi več pokrivala zelenjave.

Na mnogavprašanja, kje bi se dobile note za našo fantovsko pesem, naznanjamo, da jih je založila »Sedejeva družina« in jih razpošilja za mal denar. Pišite: Sedejeva družina, Ljubljana, Aleksandrova cesta, 10!

SANDALE

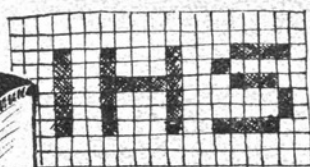
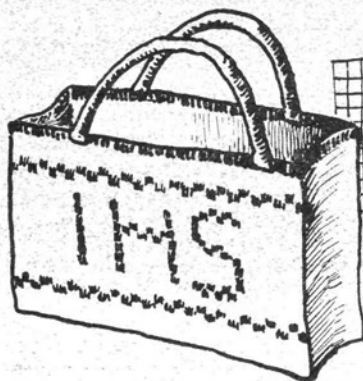
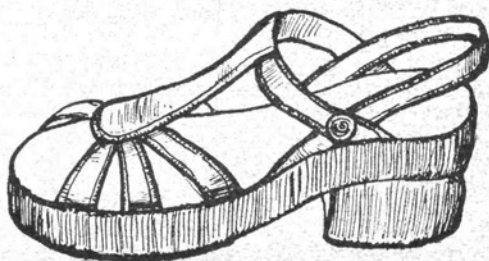
Podplat: Iz slame, ki smo jo namočili čez noč, ali iz ličja spletemo tesno, za palec debelo, prav dolgo kito. Nato izrežemo štiri podplate iz močnega platna v naravni velikosti in štiri podplate iz enakega platna, 1 cm večje zaradi šiva. Vzamemo štiri krat mali in večji podplat ter navdarimo vedno večjega čez manjšega, najprej po sredi, nato po robovih tako, da jih podvijemo in dobimo pravo velikost podplata. Kroj podplata dobimo po čevlju. Ako ni platno dovolj močno, lahko vtknemo med platni poškopljeno platno, ki ga nato lahko poštepamo na stroj. Preštepati smemo samo dva podplata, ostalima dvema pa prišijemo na roko podvite robove na notranje platno tako, da ostane zunanja stran nedotaknjena. Na oba preštepana podplata prišijemo slamnato kito na gladko

stran. Nastavimo jo podolgič na sredino, šivamo z vrvico tako, da vbadamo menjaje v platno in v ozki rob kite (torej ne široko postavljena) ter nadaljujemo to delo na tesno, dokler ni ves podplat poшит s kito. Konec kite spretno skrijemo in zašijemo. Prostor, kjer bo stala peta, pošijemo nekoliko z dolgimi vbodi počez z vrvico (špago), nato pa pošijemo kakor prej s slamnato kito.

Zgornji del sandale: Dobro je, ako imamo čevlarsko kopito, sicer merimo in popravljamo po nogi.

Kvačkamo s tuneziškim vbodom sedem trakov. Širina — štiri zanke. Materjal — debela bela bombaževa preja, tanjša rdeča. Trak nad peto meri 26 cm, trak, ki ga prekriza, ima 3+24 cm, t. j. na trak, ki meri štiriindvajset cm, prikvačkamo gumnico, trak, ki meri 3 cm, pa prišijemo z gumbom na prvi trak. Gumb ima poljubno velikost ter ga obkvačkamo z rdečo prejico. Trak v sredini podolgič meri 11 cm, prvi trak počez pri prstih 11 cm, drugi

13 cm, tretji 16 cm. Sedaj položimo nit preje ali vrvice na robove vseh trakov ter jih obkvačkamo prav gosto v neovitimih, z rdečo prejico. Po modelu noge ali kopita razvrstimo vse trakove kakor kaže slika ter jih prišijemo drug na drugega. Sedaj vzamemo druga dva, še prosta podplata, obrnemo lepo gladko stran navzgor, kajti tam bo ležala noga, in prišijemo vse na podplat. Pri tem potegnemo vrvico, da dobimo pravilno obliko. Tako imamo še ločeno dogotovljeni zgornji in spodnji del, položimo drug na drugega ter prišijemo ob straneh oba čvrsto skupaj z dobro vrvico. Da pokrijemo ob straneh slamo, kvačkamo s tuneziškim vbodom in z rdečo prejico za palec širok trak in ga prišijemo na zgornji podplat. Pri peti podvojimo širino. Dobro je, da prej obšijemo slamo na spodnjem delu podplata ob robu s stebelnim vbodom, zato da prišijemo pri tleh rdeči trak na isti stebelni vbod, kar da bolj ravno in napeto obliko višini podplata. Sandali so lahko prav lični. Uporabljamo jih

V vsakem

Kneippove

SLADNE KAVE

SLADNI SLADKOR

k svetlim poletnim oblekam ter pri utrujenosti nog. Primerni pa so tudi za domačo uporabo v hladnih dneh, ako obujemo volnene nogavice. V tem slučaju vzamemo namesto bele preje nebeljeno.

PAS

Bela debela bombaževa preja. 1. vrsta: V širini 4—6 cm kvačkamo verižne.

2. vrsta: 4 ovite, 4 verižne, ponavljamo.

3. vrsta: nad 4 ovitimi kvačkamo 4 verižne, nato 4 ovite v 4 verižne prve vrste, ponavljamo 4 verižne, 4 ovite v verižne prve vrste.

4. vrsta: 4 ver., 4 ov. v ovite druge vrste tako, da se vključijo 4 verižne iz tretje vrste.

Pas lahko obkvačkamo rdeče kakor zgoraj trakove sandal.

TORBICA

Kvačkamo šest do osem vrst z nebeljeno bombaževo prejo v poljubni širini (dolžina torbe). Nato uporabljamo enako prejo, ki smo jo pobarvali z rdečo barvo kakor barvamo pirhe, ter kvačkamo ž njo naslednjo vrsto. Nadaljujemo zopet 20—30 vrst z nebeljeno prejo, eno vrsto z rdečo, 30 — 40 z nebeljeno, eno z rdečo, 6 — 8 z nebeljeno. Nato preštejemo skupine s štirimi ovitimi, jih razdelimo na polovico in določimo, kjer bomo začeli črko S monograma I H S z rdečo prejo. Za štiri kvadrate v vodoravni črti kvačkamo pri isti črki po dve skupini z rdečo prejo v dveh vrstah. Zadaj potegnemo zanko bele ali rdeče nitke tako na daleč, da jo zopet lahko uporabljamo. Nad monogramom nadaljujemo

6 — 8 vrst z nebeljeno prejo kakor prej, eno vrsto z rdečo in 6 — 8 vrst do vrha. Kvačkamo še dva stranska dela ter ju prišijemo oziroma prikvačkamo na torbo. Na zgornji rob torbe navdarimo močen motvoz ter ga prikvačkamo na gosto z neovitim v rdeči preji. Za držalo podvojimo večkrat motvoz. Trak kvačkamo v širini 3 cm in dolžini držala, položimo na trak motvoz in zašijemo oba robova traku tako, da zakrijemo ves motvoz. Držalo prišijemo z motvozom prav čvrsto na torbo. Končano delo poškrbimo in zlikamo.

TORBICA Z GUMBOM

Delamo jo po istem načinu. Vodoravne črte so kvačkane menjaje v rdeči in modri barvi. Lahko pa kvačkamo v modri barvi z rdečimi črtami in rdečim gumbom. Držali imata kakor prej motvoz, ki je prišit na podloženo torbico. Na spodnjem koncu ima trak koničasto obliko, ki pokrije motvoz in je na koncu prišita raztegnjeno, nadalje pa šivamo robove traku skupaj, da oklepa motvoz.

GARNITURA

Ako potrebujemo garnituro, si napravimo torbico v modro-rdeči barvi po tretji sliki, modro-rdeč pas po gornjem opisu ter modro-rdeče sandale. Ako pa hočemo tudi klobuk, ne bo nam težko mu izbrati obliko, izrezati kraj v papirju ter kvačkati v modri prejici po kroju. Obrobimo ga rdeče in pošijemo preprost, ozek rdeč trak in ga prej nekoliko poškrbimo.

Piščanec.

Do 5% Vam obrestujemo prihranke, ki jih naložite
pri nas

MISLITE NA BODOČNOST
in začnite vlagati tudi Vi.

Za vse naše obveznosti jamči z vsem
premoženjem in davčno močjo
Dravska banovina.

Hranilnica dravske banovine
LJUBLJANA

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le
Vzajemna zavarovalnica
LJUBLJANA • Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt; rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. *Zavarujte sebe in svoje imetje vedno pri naši domači slovenski zavarovalnici.*

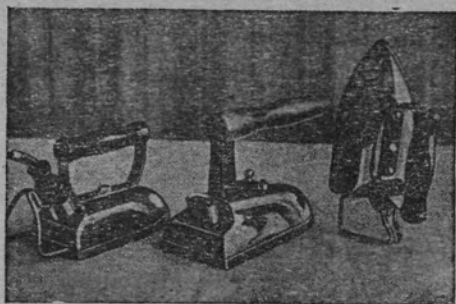
LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z n. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)
obrestuje hranilne vloge najugodnejše.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive,
obrestuje po 4 %, proti odpovedi do 5 %

**Čistite z električnimi
aparati.**

Likajte z elektriko.

**Tudi v jeseni —
kuhajte
z elektriko!**

**Obvezna poraba
kuhinjskega toka je
izdatno znižana, in to:**

**60 kwh pri stanovanju
do 3 sob**

**90 kwh pri stanovanju
3 do 6 sob**

**120 kwh pri stanovanju
več kot 6 sob**

Cena toku samo 90 para za kwh.

Gospodinjski števec velja le din 4.— na mesec.

Štedilniške plošče dobite tudi na posodo

pri

**Mestni elektrarni
ljubljski**

**Oglejte si našo zalogo v prodajalni
Mestni trg 1 — magistratno poslopje**

Skrivnost terpentinovega mila

ZLATOROG

obstoji v tem, da vas nikdar ne razočara. Dobrota terpentinovega mila ZLATOROG je bila prvovrstna včeraj, je danes in bo jutri. — Na terpentinovo milo ZLATOROG se morete zanesti, kajti to milo je preizkušeno in se obnese pri vsakem pranju znova.

